

GOVOR MRŽNJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Matić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:606422>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

GOVOR MRŽNJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

MARIJA MATIĆ

Split, 2024.

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Jezik i različiti diskursi

GOVOR MRŽNJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Studentica:

Marija Matić

Mentorica:

prof. dr. sc. Anita Runjić-Stoilova

Split, rujan 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
1.1. Predmet istraživanja	6
1.2. Struktura i sadržaj rada	6
2. GOVOR MRŽNJE I SLOBODA IZRAŽAVANJA	7
2.1. Oblici govora mržnje	9
2.1. Govor mržnje u Hrvatskoj	9
2.3. Zakonsko reguliranje govora mržnje u Hrvatskoj	10
3. INTERNET I DRUŠTVENE MREŽE U HRVATSKOJ	12
3.1. Emotikoni i <i>emojji</i>	16
4. ISTRAŽIVANJE	17
4.1. Ciljevi i hipoteze	17
4.1. Metodologija	18
5. PRIMJERI KOMENTARA OBILJEŽENIH GOVOROM MRŽNJE	21
5.1. Primjeri: Privatni život javnih osoba	21
5.2. Primjeri komentara: Politika	26
5.3. Primjeri komentara: Strani radnici u Hrvatskoj	33
6. REZULTATI ANALIZA	37
6.1. Kvantitativna analiza	37
6.1.1. Prva tematska jedinica: Privatni život javnih osoba	38
6.1.2. Druga tematska jedinica: <i>Politika</i>	40
6.1.3. Treća tematska jedinica: <i>Strani radnici u Hrvatskoj</i>	42
6.2. Ukupni rezultati	44
6.3. Korpusna lingvistička analiza	45
6.4. Analiza <i>emojja</i>	48

7. RASPRAVA	50
8. POSLJEDICE I SPRJEČAVANJE GOVORA MRŽNJE	52
9 . ZAKLJUČAK	54
Sažetak	55
Summary	56
LITERATURA	57

1. UVOD

Posljednjih dvadesetak godina tehnološki razvoj doživio je svoj procvat. Umreženost, brzo širenje informacija i dostupnost tehnologije širokim masama donijele su novi način komunikacije početkom ovoga stoljeća. Računalo, internet i mobilni telefoni postali su naša svakodnevica, bez kojih mnogi ne mogu zamisliti svoj život. Usporedo sa sve većim razvojem tehnologije dolazi do pojave prvih društvenih mreža od kojih su Facebook, Instagram i TikTok najpopularnije. Svakodnevno ove društvene mreže bilježe sve veći broj korisnika diljem svijeta, a samim porastom broja korisnika povećava se broj zabilježenih komentara, koji svojim sadržajem upućuju na govor mržnje.

Govor mržnje zastupljen je u svim sferama društva, no u današnjem vremenu upravo su društvene mreže postale jedno od najčešćih mjesta na kojima se on bilježi. Mnogi korisnici društvenih mreža daju si za pravo izražavati mišljenja i stavove kroz diskriminirajuće poruke, pogrdne riječi, pozivati na nasilje pa čak i ubijanje.

Proučavajući govor mržnje na Facebooku, Instagramu i TikToku mogu se uočiti neke posebnosti, koje ga izdvajaju od onog u stvarnom životu, no ono što je isto, sama je posljedica koju ostavlja na one kojima je upućen.

Kako spriječiti govor mržnje? Kako kazneno procesuirati govor mržnje? Kako probuditi u ljudima svijest o štetnosti takvog govora? Neka su od pitanja, koja se postavljaju svima nama, jer u cilju sprječavanja govora mržnje ljude treba osvijestiti i stvoriti jedinstveni zakonski okvir prema kojem bi se govor mržnje mogao i trebao tretirati i kažnjavati.

U sklopu provedenog istraživanja u ovom radu izdvajaju se određene zakonitosti koje se ponavljaju u komentarima obilježenim govorom mržnje, a značajnu ulogu imaju i *emojiji*, koji predstavljaju jedan od novijih oblika komuniciranja. U kolikoj se mjeri komentari javljaju, kakvi su, tko ih piše, odnosno pišu li ih više muškarci ili žene, koji se *emojiji* javljaju, bit će prikazano i objašnjeno u nastavku rada.

1.1. Predmet istraživanja

Polazna su točka ovoga diplomskoga rada društvene mreže, koje su, kao što je već naglašeno u uvodu, iznimno popularne posljednjih godina. Bitno je istaknuti da se jedan dio komunikacije odvija upravo preko njih. Pojava na društvenim mrežama koja se prati unutar ovoga istraživanja jest govor mržnje.

Osim što predstavlja problem u stvarnom svijetu, govor mržnje, itekako je prisutan i u virtualnom. Dakle, može se promatrati na društvenim mrežama poput Facebooka, Instagrama i TikToka. Prema tome, glavni predmet istraživanja ovoga diplomskoga rada bit će komentari na spomenutim društvenim mrežama, koji svojim sadržajem upućuju na govor mržnje.

1.2. Struktura i sadržaj rada

Rad je podijeljen u dva dijela. Prvi dio rada odnosi se na teoriju koja je bitna za razumijevanje istraživanja, dok je drugi dio prikaz provedenog istraživanja.

Prvi, teoretski dio rada, obuhvaća tri poglavlja, a to su *Govor mržnje i sloboda izražavanja*, *Internet i društvene mreže u Hrvatskoj* i *Emotikoni i emojiji*. U poglavlju *Govor mržnje i sloboda izražavanja* predstavljena je definicijska odrednica ovih dvaju pojmova i nastoji ih se razgraničiti. Ovo poglavlje sadrži tri potpoglavlja u kojima se objašnjavaju oblici govora mržnje, njegova pojava i zakonsko reguliranje u Hrvatskoj. Nadalje, u poglavlju *Internet i društvene mreže u Hrvatskoj* prikazuju se osnovne informacije vezane uz pojavu i upotrebu interneta i društvenih mreža na području Republike Hrvatske. Zatim slijedi poglavlje o *emotikonima* i *emojijima*, koji su posljednjih godina zauzeli posebno mjesto u tekstualnoj komunikaciji.

Drugi dio rada odnosi se na provedeno istraživanje i obuhvaća kvantitativnu i korpusnu lingvističku analizu komentara obilježenih govorom mržnje na društvenim mrežama Facebook, Instagram i TikTok. Analizirani komentari podijeljeni su u tri tematske jedinice, a to su *Privatni život javnih osoba*, *Politika* i *Strani radnici u Hrvatskoj*.

Na koncu, govorit će se o posljedicama koje govor mržnje ostavlja, oblike njegovoga sprječavanja, ali i uzroke koji dovode do povećanog broja komentara čiji se sadržaj smatra govorom mržnje.

2. GOVOR MRŽNJE I SLOBODA IZRAŽAVANJA

Sloboda izražavanja jedno je od temeljnih ljudskih prava i uvjet za osobni napredak, razvoj i slobodu svih ljudi te za održavanje stabilnog društva. Opća deklaracija ljudskih prava iz 1948. godine, u članku 19. prva navodi i objašnjava značenje i važnost ljudskih prava (Munivrana Vajda i Šurina Marton, 2016).

Deklaracija glasi: „Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez uplitanja i slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice”.¹

Slobodu izražavanja definira i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine, u kojem se dodatno objašnjava da sloboda izražavanja ima i određene odgovornosti, odnosno može se podvrgnuti ograničenjima.

1. „Svatko ima pravo zadržati svoja uvjerenja bez miješanja sa strane.
2. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja svake vrste, usmeno, pismeno, tiskom ili umjetničkim oblikom, ili kojim drugim sredstvom prema svom osobnom izboru i bez obzira na granice.
3. Ostvarenje prava predviđenih stavkom 2. ovoga članka nosi sa sobom posebne dužnosti i odgovornosti. Stoga se ono može podvrgnuti određenim ograničenjima, ali samo takvima koja su predviđena zakonom i koja su prijeko potrebna radi:
 - a) poštivanja prava i ugleda drugih;
 - b) zaštite državne sigurnosti, javnog reda (ordre public), zdravlja ili morala.
 1. Svako poticanje na rat mora se zakonom zabraniti.

¹ Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html (Pristupljeno 22. lipnja 2024.)

2. Svako pozivanje na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koja potiče diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, mora se zakonom zabraniti".²

Osim Deklaracije za zaštitu ljudskih prava i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Konvencija za zaštitu ljudskih prava, koju je Vijeće Europe usvojilo u svom članku 10. navodi da svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Zatim Opća skupština UN-a usvaja u svojim člancima 19. i 20. i dodatno razrađuje pravo na slobodu izražavanja, ali i ograničenje toga prava (Munivrana Vajda i Šurina Marton, 2016).

Prema tome sloboda izražavanja može se označiti kao govor mržnje i ograničiti na temelju sljedećih osnova: interesi državne sigurnosti, teritorijalna cjelovitost ili javni red i mir, sprječavanje nereda ili zločina, zaštita zdravlja ili morala, zaštita ugleda ili prava drugih, očuvanje autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti (Hlebec i Gardašević, 2021).

S druge strane, govor mržnje nema jednu, sveobuhvatnu i općeprihvaćenu definiciju, već se njegovo značenje najčešće izvodi iz ograničenja, koja se odnose na zaštitu ljudskih prava te ga se na temelju toga zakonski procesuiru (Hlebec i Gardašević, 2021).

Ipak, Vijeće Europe pod pojmom govor mržnje utvrđuje „sve oblike izražavanja koji šire, potiču, promiču ili opravdavaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje temeljene na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu agresivnim nacionalizmom i etnocentrizmom, diskriminacijom ili neprijateljstvom prema manjinama, imigrantima ili ljudima imigrantskog porijekla“ (Vijeće Europe, 2009).³

Dakle, sloboda izražavanja temeljno je ljudsko pravo. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, ali to pravo u određenoj mjeri mora biti ograničeno. Svako mišljenje javno izrečeno, koje svojim sadržajem vrijeđa i omalovažava drugu osobu, skupinu ili organizaciju, poziva na nasilje, netrepeljivosti, izaziva nemir, svi ironični i sarkastični komentari i izjave koje zapravo predstavljaju pasivnu agresiju nisu sloboda izražavanja, već govor mržnje.

² Dostupno na:

https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/medjunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politic_kim_pravima.pdf. (Pristupljeno: 22. lipnja 2024.)

³ Dostupno na: <https://rm.coe.int/1680483a8a> (Pristupljeno: 22. lipnja 2024.)

2.1. Oblici govora mržnje

Govor mržnje u današnje digitalno doba, kada se informacije i poruke vrlo brzo dijele i prenose, postao je svakodnevnica. Javlja se u različitim oblicima i dijeli se na verbalno uznemiravanje, pogrdne izraze i etikete koje stigmatiziraju određene društvene skupine; otvorene prijetnje žrtvama različitih vrsta nasilja, poticanje i pozivanje na nasilje, ohrabriranje i provociranje osjećaja neprijateljstva, da bi se potaknulo na fizičko nasilje prema njima; isticanje različitih simbola kako bi se ciljane skupine zastrašilo; izravno poticanje diskriminacije prema određenim društvenim skupinama; izravno poticanje i ohrabriranje na fizičko istrjebljenje, npr. genocid; rasistički, anti-semitski, šovinistički, ksenofobični, seksistički, homofobični stereotipi i insinucije, izraženi najčešće u obliku vica (Alaburić, 2003).

Osim verbalnog izričaja, govor mržnje obuhvaća i neverbalni izričaj. U neverbalne oblike izražavanja spadaju slike, znakovi, geste, mimike i smajlići, koji ovisno o kontekstu mogu upućivati na govor mržnje ili u krajnjem slučaju dodatno pojačati intezitet komentara koji predstavlja govor mržnje (Minivrana Vajda i Šurina Marton, 2016).

Napretkom tehnologije i govor mržnje širi svoje vidike i mogućnosti, a otvaranje lažnih profila pruža anonimnost i na taj način štiti one osobe koji pišu komentare obilježene govorom mržnje. Novi način izražavanja oblika govora mržnje zapravo donosi i nove izazove institucijama koje se bave sankcioniranjem govora mržnje, a koji bi u vremenu brzog širenja informacija i velike umreženosti, morali biti učinkovitiji u utvrđivanju kažnjavanja novih oblika govora mržnje.

2.1. Govor mržnje u Hrvatskoj

Pojam *govor mržnje* pojavio se u Hrvatskoj početkom 90-tih godina, paralelno s početkom rata. Razvoj govora mržnje Vilović (2011) uvjetno dijeli na tri razdoblja, a to su prvo razdoblje od 1990. do 1997., drugo razdoblje od 1997. do 2000. te treće razdoblje od 2000.

godine do današnjih dana, odnosno misli se na razdoblje do 2010. jer članak u kojem govori o ovoj temi objavljen je 2011. godine.

Prvo razdoblje odnosi se na razdoblje Domovinskog rata kada su mediji prenosili mržnju. U ovom razdoblju takav je oblik govora bio najčešće upućen Srbima ili za vrijeme bošnjačko-hrvatskog sukoba Bošnjacima, tada nazivanim Muslimanima. Drugo razdoblje obuhvaća vrijeme nakon rata, kada se počinje smanjivati intezitet i ubojitost govora mržnje. Fokus se sa Srba premjestio na Židove, pripadnike romske manjine i homoseksualce. U trećem razdoblju dolazi do premještanja govora mržnje iz tradicionalnih medija na različite internetske stranice, forume i blogove. U ovom razdoblju govor su mržnje mogli i počeli širiti svi pojedinci koji imaju pristup internetu (Vilović, 2011).

Uzimajući u obzir podjelu koju navodi Vilović i 2011. godinu kada je članak objavljen, mogli bismo treće razdoblje ograničiti na razdoblje do 2003. godine i dodati četvrto i peto razdoblje. Prema tome, četvrto bi razdoblje bilo od 2004. do 2011. godine, razdoblje pojave Facebooka i njegove opće popularizacije. Zatim slijedi peto razdoblje od 2012. godine do danas, kada se u svijetu društvenih mreža pojavljuje Instagram, a zatim i TikTok.

Prethodno je navedena samo podjela na razdoblja. No, potrebno je naglasiti da bi se mogla napraviti i podjela s obzirom na teme, npr. covid, migrantsku krizu, LGBTQ+ populaciju, rat u Ukrajini, ali je učinjena ovakva podjela zbog središnje teme rada, a to su društvene mreže.

2.2. Zakonsko reguliranje govora mržnje u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj se u svrhu sankcioniranja govora mržnje može pozvati na kršenje Ustava i to na članak 39., koji je opći temelj za ograničenje ljudskih prava te članka 39., koji predstavlja konkretni temelj za ograničenje slobode izražavanja u području govora mržnje (Hlebec i Gardašević, 2021).

U Narodnim novinama stoji:

Kazneni zakon regulira pitanje govora mržnje pod nazivom „javno poticanje na nasilje i mržnju“, što je propisano čl. 325. „Tko putem tiska, radija, televizije, računala ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način javno potiče ili javnosti učini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, jezika, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina, kaznit će se zatvorom do tri godine“ (Narodne novine. Službeni list Republike Hrvatske. *Kazneni zakon čl. 325.* citirano u Hlebec i Gardašević, 2021).

Osim Ustava Republike Hrvatske i Kaznenog zakona, govor mržnje može se kažnjavati na osnovi prekršajnog zakona. Može se pozvati na Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira, Zakon o suzbijanju diskriminacije, Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, Zakon o elektroničkim medijima i Zakon o ravnopravnosti spolova. Iz hrvatske sudske prakse jasno je kako prekršajni zakoni nemaju velikog utjecaja na suzbijanje govora mržnje. Kazne su najčešće manji novčani iznosi, rad za javno dobro, a prekršaji, koji su često praćeni sporim sudskim procesima, odlaze u zastaru (Hlebec i Gardašević, 2021).

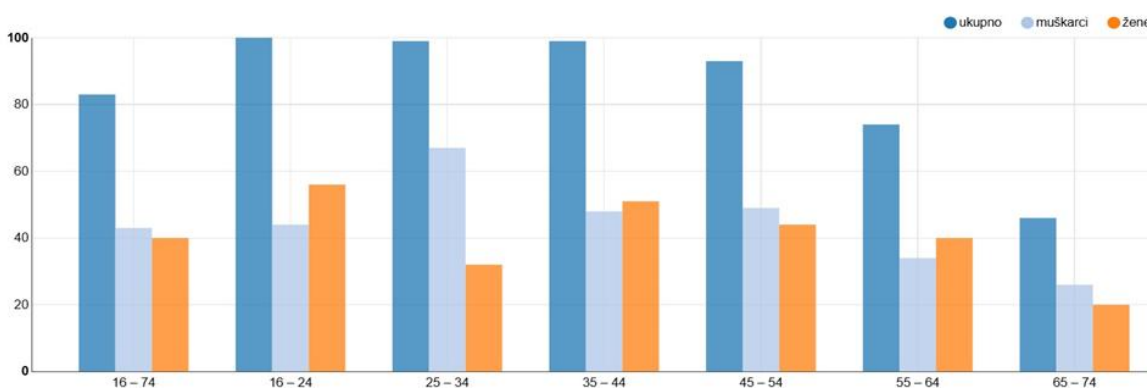
Kada se radi o djeci koja su izložena govoru mržnje, institucije i stručnjaci sve više ukazuju da je potrebno obratiti dodatnu pozornost i uvesti posebni regulatorni okvir prema kojem bi se u takvim slučajevima trebalo postupati. Uzimajući u obzir sveprisutnost virtualnih medija i društvenih mreža i ovisnost osnovnoškolske i srednjoškolske djece o njima, školske ustanove bi trebale razviti sustav prema kojem bi reagirale u situacijama kada se nasilje i mržnja sa školskih hodnika premjeste na društvene mreže.

Promatrajući današnji trend okretanja samome sebi i pojave takozvanih *life coach-eva*, koji takav način života promoviraju, zapravo gubimo empatiju i senzibilitet prema drugima. Takva se ravnodušnost i nezainteresiranost premješta u sve sfere života, bilo da se radi o stvarnom, bilo o virtualnom svijetu. Prebacivanje odgovornosti s jednih na druge i samodostatnost, dovele su do toga da danas mnogi, nažalost, na uvrede i mržnju ili gledaju kao nešto normalno ili se ne osjećaju dovoljno snažnima suprotstaviti im se.

3. INTERNET I DRUŠTVENE MREŽE U HRVATSKOJ

Prema podacima Hrvatskoga zavoda za statistiku 90 % kućanstava na području Republike Hrvatske imalo je u 2023. godini pristup internetu. Širokopojasni fiksni pristup⁴ internetu imalo je 84 %, a udjel kućanstava koja upotrebljavaju i širokopojasni mobilni pristup 87 %.⁵

G-4. KORISNICI INTERNETA PO DOBNIM SKUPINAMA I PREMA SPOLU U 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Slika 1. Korisnici interneta prema dobnim skupinama i spolu u 2023.⁶

Iz navednoga grafičkog prikaza (slika 1) vidljivo je da dobna skupina od 16. do 24. godine, odnosno generacije koje su rođene u razdoblju kada je pristup internetu na našim područjima bio u početnoj fazi, s brojkom od 94 % čini najveći broj korisnika. To je zapravo i

⁴ Širokopojasni fiksni pristup predstavlja način povezivanja korisničkoga računala s internetom uz višestruko veću brzinu prijenosa podataka no što je ostvariva običnim modemskim pristupom telefonskom linijom koja iznosi do . 56 kbit/s. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sirokopojasni-pristup-internetu> (Pristupljeno 14. kolovoza 2024.)

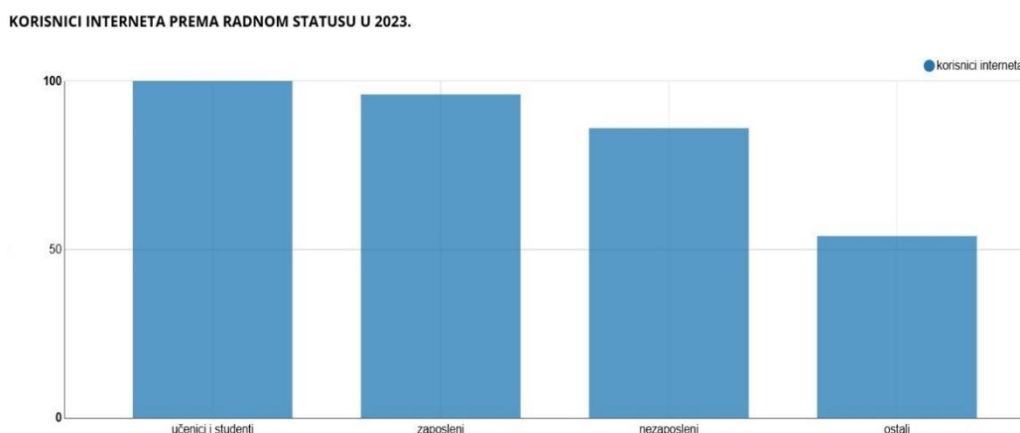
⁵ Državni zavod za statistiku. (2024). Priopćenje. *Primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u kućanstvima i kod pojedinaca u godini 2023*. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)

⁶ Slika je preuzeta s mrežne stranice Hrvatskog zavoda za statistiku. Dostupno na <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)

logično jer su od malena izloženi virtualnom svijetu bez kojeg teško mogu zamisliti svoju svakodnevni život.

S druge strane, najmanji broj korisnika, svega 24 %, ima dobna skupina od 65. do 74. godine. Potrebno je uzeti u obzir da je ova dobna skupina u doba pojave interneta u Hrvatskoj već bila u zrelijoj dobi i svoj svakodnevni život, posao, interese i navike znali su i mogli organizirati i obavljati bez interneta.

Što se tiče upotrebe interneta prema spolu, u četiri od šest navedenih skupina prednjače muškarci, dok žene veći postotak imaju u dobnim skupinama od 16. do 24. te dobnj skupini od 55. do 64. godine.

Izvor: Državni zavod za statistiku

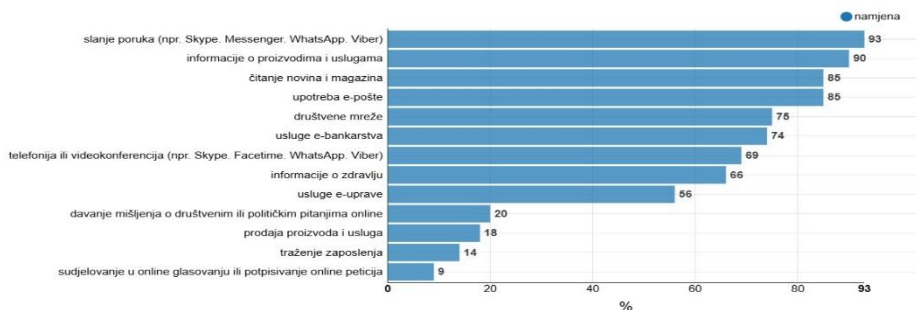
Slika 2. Grafički prikaz korisnika interneta prema radnom statusu u 2023.⁷

Iz gore navednoga grafičkog prikaza (slika 2) vidljivo je da sve ispitane skupine u velikom broju koriste internet. Potrebno je uzeti u obzir da su svi ispitani učenici i studenti izjavili da upotrebljavaju internet, što opravdava prethodno navedenu tvrdnju da oni pripadaju dobnj skupini koja je od malena pod utjecajem interneta. Nisu se ni rodili, a ni živjeli u

⁷ Slika je preuzeta s mrežne stranice Hrvatskog zavoda za statistiku. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)

vremenu kada interneta nije bilo. Stoga oni svoj svakodnevni život teško organiziraju bez upotrebe tehnologije.

G-5. NAMJENA UPOTREBE INTERNETA KOD POJEDINACA U 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Slika 3. Grafički prikaz namjene upotrebe interneta kod pojedinaca u 2023.⁸

Prema gornjem grafičkom prikazu (slika 3) vidljivo je da je čak 75 % ispitanika izjavilo da su im društvene mreže glavni razlog upotrebe interneta, dok je 20 % ispitanika izjavilo da internet koriste u svrhu davanja mišljenja o društvenim i političkim pitanjima, no nije navedeno kome se konkretno ove izjave daju. Najvjerojatnije se radi o pojedincima koji pišu komentare na profilima različitih novina ili na svojim profilima.

Upravo bismo tu skupinu mogli izdvojiti, jer jedan je od načina na koji izražavaju svoje mišljenje – pisanje komentara kako je prethodno navedeno na profilima na društvenim mrežama. Ove brojke ukazuju na veliku obuhvaćenost populacije internetom i upućuju na potrebu proučavanja utjecaja interneta i općenito društvenih mreža na pojedince.

Jedna od popularnijih društvenih mreža u Hrvatskoj, uz Instagram i TikTok zasigurno je Facebook. Facebook u Hrvatskoj broji više od 1,900.000 korisnika⁹. Ta se brojka svake godine povećava. Iako je jedna od prvih društvenih mreža i smatra se najpopularnijom, ipak se danas

⁸ Slika je preuzeta s mrežne stranice Hrvatskog zavoda za statistiku. Dostupno na <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)

⁹ Dostupno na <https://www.arbona.hr/hr/struktura-facebook-i-instagram-korisnika-u-hrvatskoj-u-2021-godini/907> (Pristupljeno 6. kolovoza 2024.)

Facebook smatra zastarjelim. Većinom ga aktivno koriste generacije iznad 45-te, dok su mlađi često pasivni promatrači, odnosno ne objavljuju sadržaj na svojim profilima.¹⁰

S druge strane imamo Instagram, društvenu mrežu za razmjenu fotografija i videozapisa, koja se svojom pojavom našla između Facebook-a i TikTok-a, a najveći porast korisnika bilježi među populacijom od 25-te do 44-te godine.¹¹

Treća društvena mreža s koje su preuzeti komentari obilježeni govorom mržnje jest TikTok. TikTok, društvenu mrežu za izradu i razmjenu kratkih videozapisa, danas najviše koriste osnovnoškolci i srednjoškolci.¹² Stoga bismo mogli reći da je TikTok glavna društvena mreža dijelom generacije Z i generacije Alfa.¹³

¹⁰Dostupno na <https://www.arbona.hr/hr/struktura-facebook-i-instagram-korisnika-u-hrvatskoj-u-2021-godini/907> (Pristupljeno 6. kolovoza 2024.)

¹¹Dostupno na <https://www.arbona.hr/hr/struktura-facebook-i-instagram-korisnika-u-hrvatskoj-u-2021-godini/907> (Pristupljeno 6. kolovoza 2024.)

¹²Dostupno na <https://www.arbona.hr/hr/struktura-facebook-i-instagram-korisnika-u-hrvatskoj-u-2021-godini/907> (Pristupljeno 6. kolovoza 2024.)

¹³ Pojam *generacija Z* odnosi se na populaciju rođenu od 1995. do 2010. godine. Potrebno je naglasiti da svaka generacija ima određene posebnosti i karakteristike i zato ih se može podijeliti u određene kategorije. One okupljaju pojedince rođene u točno određenom vremenskom razdoblju i sličnih su životnih navika, odgoja, načina komuniciranja, potrošačkih karakteristika i karakteristika provođenja vremena. Brojni autori (Zemke, Raines, Filipczak, 2000) slažu se da postoje određene osnovne generacijske kategorije: • bejbibumersi – to su ljudi koji su rođeni nakon 2. svjetskog rata, od 1946. do 1960. godine, • generacija X – rođeni između 1960. i 1980. godine, • generacija Y – rođeni između 1981. i 1995. godine, • generacija Z – rođeni nakon 1995. godine i • prema futuristu, demografu i govorniku TEDx-a Marku McCrindleu - generacija Alfa – rođeni između 2010. i 2025. godine (Fistrić, 2019: 126).

3.1. Emotikoni i *emojiji*

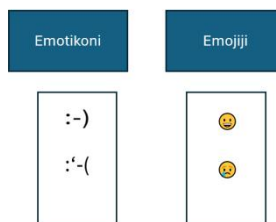
Brzi napredak tehnologije donio je i nove načine komuniciranja. Osim što se jedan dio komunikacije preselio u virtualni svijet i na društvene mreže, pisana komunikacija poprimila je nova obilježja. *Emojiji*, *emotikoni* i smajlići postali su uobičajna pojava.

Ivas i Žaja (2003) objašnjavaju da su *emotikoni* ili smajlići ili smješci slikovni izrazi emocija, raspoloženja i stavova, odnosno oni oslikavaju odgovarajuće izraze lica, te prikazuju radnje, situacije, bića i predmete. Naziv *emotikon* preuzet je iz engleskog jezika i nastao je spajanjem riječi *emotion* (emocija) i *icon* (slika) (Ivas i Žaja, 2003).

Dok Đurić (2019) objašnjava da su *emojiji* nastali su kasnih 90-ih godina 20-tog stoljeća u Japanu i smatraju se vizualnom nadopunom pisanom jeziku, no naglašava da *emojiji* ipak nisu toliko nova pojava. *Emojiji* su zapravo dio duge jezične pismenosti, koja njeguje tradiciju prenošenja značenja pomoću slikovnih prikaza. Uz to razlikuje pet funkcija *emojija*, a to su funkcija izražavanja stavova, funkcija ekspresije emocija, funkcija održavanja osobina ličnosti, funkcija nadopunjavanja značenja i funkcija regulacije odnosa.

Nadalje Zelić (2019. prema Ivas i Žaja, 2003) i Hine (2003) dodatno objašnjavaju da su *emotikoni* simboli sastavljeni od standardnih znakova na tipkovnici koji su uključeni u tekstualno baziranu računalno posredovanu komunikaciju kako bi indicirali emocije, dok su *emojiji* ili smajlići ili smješci slikovni izrazi, kao što je već prethodno navedeno izrazi emocija, raspoloženja i stavova te radnji, situacija, bića i predmeta.

U nastavku rada za sve slikovne prikaze koji izražavaju odgovarajuće izraze lica ili predmete, pojave, radnje ili bića koristit će se naziv *emojiji*, dok će se za eventualnu pojavu grafičkih tekstualnih oznaka, slova, brojki, interpunkcijskih znakova i matematičkih simbola koji predstavljaju neki znak koristiti naziv *emotikon*. U nastavku će biti prikazani (slika 5) primjeri *emotikona* i *emojija* radi lakšeg razlikovanja ovih dvaju pojmova, koji zapravo predstavljaju isto, samo izraženo u drugačijem obliku. S jedne strane *emotikoni* izražavaju emocije, stavove i izraze lica pomoću znakova, s druge strane *emojiji* to prikazuju korištenjem sličica.

Slika 5. Prikaz *emotikona* i *emojija*

4. ISTRAŽIVANJE

U istraživačkom dijelu ovoga rada prvotno će se prikazati ciljevi i hipoteze, a zatim i metodologija. U nastavku će biti prikazani primjeri komentara obilježenih govorom mržnje prikupljeni na društvenim mrežama Facebook, Instagram i TikTok.

4.1. Ciljevi i hipoteze

Primarni je cilj ovoga diplomskoga rada prikazati primjere govora mržnje, koji se javljaju na Facebooku, Instagramu i TikToku. Sekundarni je cilj rad utvrditi prema kojim se društvenim skupinama takvi govori najviše upućuju te na koncu koje su razlike u komentarima i broju komentara muškaraca i žena, a koji svojim sadržajem ukazuju na govor mržnje. Zatim će se analizirati koje se vrste riječi i *emojiji* najčešće javljaju.

Tercijarni je cilj ovoga rada kvantitativnom analizom ukazati na prisutnost govora mržnje u današnjem društvu. Dobiveni rezultati povezat će se s činjenicom da ljudi komentare obilježene govorom mržnje ne smatraju opasnim, već misle da oni na takvo izražavanje imaju pravo, ali i uputit će se na opasnosti koji proizlaze iz pojave takvih komentara.

Kako su prikupljeni komentari vezani su uz tri tematske jedinice: *Privatni život javnih osoba*, *Politika* i *Strani radnici u Hrvatskoj*, tako su hipoteze vezane uz to.

OPĆA HIPOTEZA: U svim pregledanim objavama javit će se puno komentara u kojima se izražava govor mržnje.

HIPOTEZA 1: U prvoj tematskoj jedinici *Privatni život javnih osoba* javit će se veći broj žena koje pišu komentare.

HIPOTEZA 2: U prvoj tematskoj jedinici *Privatni život javnih osoba* očekuje se veći broj komentara obilježenih govorom mržnje u usporedbi s druge dvije tematske jedinice.

HIPOTEZA 3: Na svim trima društvenim mežama i u sve tri tematske jedinice bit će više komentara obilježenih govorom mržnje s lažnih profila.

4.1. Metodologija

Kao što je već spomenuto u potpoglavlju o sadržaju i strukturi, za potrebe istraživanja obuhvaćene su društvene mreže Facebook, Instagram i TikTok. Komentari su preuzeti s ovih društvenih mreža u razdoblju od 26. lipnja do 16. kolovoza 2024. godine.

Ukupno je zabilježeno i analizirano 350 komentara koji svojim sadržajem ukazuju na govor mržnje, od toga 115 komentara na Facebooku, 151 komentar na Instagramu i 84 komentara na TikToku. Svi komentari koji svojim sadržajem vrijeđaju, omalovažavaju drugu osobu, skupinu ili organizaciju, pozivaju na ubijanje, izazivaju netrepeljivosti, uljevaju strah, ugrožavaju dostojanstvo neke osobe, također i svi ironični i sarkastični komentari ubrojani su u kategoriju govora mržnje.¹⁴

Svi komentari pisani su ispod članka različitih portala, novina ili profila u otvorenom pristupu.¹⁵ Pregledani su i pročitani svi komentari ispod objava i izdvojeni su oni koji su na temelju prethodno određenog razgraničenja slobode izražavanja i govora mržnje okarakterizirani kao govor mržnje.

Prikupljeni komentari podijeljeni su u tri tematske jedinice, a to su *Privatni život javnih osoba*, *Politika* i *Strani radnici u Hrvatskoj*.

¹⁴ Svi komentari ubrojani su u ovu kategoriju prema definicijama koje su objašnjene u poglavlju *Sloboda izražavanja i govor mržnje*.

¹⁵ Sve poveznice navedene su u poglavlju *Primjeri komentara obilježenih govorom mržnje* i na kraju rada u literaturi.

Što se tiče tematske jedinice *Privatni život javnih osoba*, ona je izabrana zbog nedavno aktualne i medijski iznimno popraćene veze Zlatka i Blanke Mateša i svi prikupljeni i analizirani komentari vezani su uz vezu i vjenčanje pravnika Zlatka i Blanke Mateša. Na Facebooku prikupljeni komentari vezani uz ovu tematiku pronađeni su na profilima portala *Dubrovački tjednik* i na profilu *Net.hr*. Što se tiče Instagrama, komentari su prikupljeni ispod objave portala *Index.hr*, *Jutarnjeg lista* te časopisa *Story.hr*. Dok su komentari vezani uz ovu tematsku jedinicu na TikToku pronađeni na profilu *SVEGA POMALO*.¹⁶

Pod tematskom jedinicom *Politika* na svim trima društvenim mrežama preuzeti su komentari vezani uz izjave i rad hrvatskoga premijera Andreja Plenkovića. Ova je tematska jedinica odabrana jer je opće poznato da je jedna od glavnih tema u svakodnevnim razgovorima upravo politika. Svi prikupljeni komentari na društvenoj mreži Facebook preuzeti su s profila premijera Andreja Plenkovića, odnosno pisani su ispod njegovih objava, također i svi komentari na društvenoj mreži Instagram preuzeti s Instagram profila premijera. Komentari vezani uz ovu tematsku jedinicu na mreži TikTok preuzeti su s profila *Rtl Hrvatska*.

Unutar tematske jedinice *Strani radnici u Hrvatskoj* obrađeni su komentari povezani s objavama o radnicima iz Nepala, Bangladeša i Filipina. Uzimajući u obzir da je na stranici Ministarstva unutarnjih poslova¹⁷ objavljeno da je samo u 2023. godini izdano 172.499 dozvola za boravak i rad stranih radnika i da je od 1. siječnja do 31. siječnja 2024. godine izdan najveći broj dozvola za radnike iz Nepala s brojkom od 3.204¹⁸, sasvim je jasno koliko je ova tema aktualna. Svi komentari na društvenoj mreži Facebook vezano uz ovu tematsku jedinicu pisani su ispod objave profila *Nacional News Magazin-a*, dok su na Instagramu komentari preuzeti na profilu *Rtl Direkta*. Što se tiče TikToka, komentari su preuzeti na profilima *VIDA* te profilu *Dnevnik.hr*.

Upisivanjem ključnih pojmova, odnosno *Zlatko Mateša*, *strani radnici u Hrvatskoj* i *Andrej Plenković* na tražilicama ovih triju društvenih mreža došla sam do profila te objava i komentara, analiziranih u radu.

¹⁶ Sve poveznice navedene su u poglavlju *Primjeri komentara obilježenih govorom mržnje* i na kraju rada u literaturi.

¹⁷ Dostupno na:

<https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/1/statistike%202023%20boravak%20i%20rad.pdf> (Pristupljeno: 12. kolovoza 2024.)

¹⁸ Dostupno na:

<https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/2/Mjese%C4%8Dne%20statisike%20sije%C4%8Danj%202024.pdf> (Pristupljeno: 12. kolovoza 2024.)

Uza sve izdvojene komentare bit će navedeni inicijali osobe koja ih je napisala, a u svrhu utvrđivanja razlika između govora mržnje kod muškaraca i žena, dodane su oznake (M) i (Ž). Za sve komentare, pisane na profilima na kojima nema pravog imena i prezimena dodana je oznaka (N.N.). Svi primjeri navedeni su u izvornome obliku sa svim pravopisnim i gramatičkim pogreškama. Potrebno je napomenuti da postoji mogućnosti da su neki od komentara u međuvremenu obrisani ili da je ispod pojedinih objava napisano još komentara.

Na temelju broja komentara obilježenih govorom mržnje u objavama prikazat će se u kolikoj je mjeri govor mržnje zastupljen na društvenim mrežama. Za svako tematsko područje i za svaku pojedinačnu objavu bit će provedena kvantitativna analiza. Uz to će se provesti i korpusna lingvistička analiza, odnosno analizirat će se vrste riječi (imenice, glagoli, pridjevi i uzvici) u komentarima obilježenim govorom mržnje i bit će dopunjena drugim jezičnim posebnostima, primjerice etiketiranjem i kvalifikacijama.

Također, bit će navedeno koji se *emojiji* javlju i što označavaju.

Na koncu, raspravit će se o posljedicama koje govor mržnje ostavlja i oblicima njegovoga sprječavanja.

5. PRIMJERI KOMENTARA OBILJEŽENIH GOVOROM MRŽNJE

U ovome će poglavlju biti navedeni svi primjeri komentara prikupljenih na Facebooku, Instagramu i TikToku. Kao što je već rečeno komentari su podijeljeni prema trima tematskim jedinicama.

5.1. Primjeri: Privatni život javnih osoba

Prva tematska jedinica odnosi se na privatni život javnih osoba. U ovom slučaju radi se o hrvatskome političaru i nekadašnjem vatrepolistu Zlatku Mateši i sveučilišnoj profesorici Blanki Mateši. Naime, Zlatko i Blanka Mateša, tada još uvijek Kačer, bili su glavna tema u medijima kada je izašla vijest o njihovoj ljubavnoj vezi. Između ovog para 34 je godine razlike, što je očito bilo dovoljno da uzburka hrvatsku javnost i potakne mnoge na izražavanje svojih, nimalo korektnih stavova. Na portalu *Dubrovački Dnevnik*¹⁹ 1. veljače 2024. godine objavljen je članak *Zlatko Mateša sa trideset godina mlađom suprugom Blankom uživa u Dubrovniku*. Članak ne donosi bitne intelektualne ili za širu publiku korisne informacije već samo prepričava posjet ovoga para Gradskoj kavani u Dubrovniku.

1. *PORED TOLIKO PANTAGANA U GRADU JOŠ I OVE DVIJE!* (N.K. / M)
2. *Štakor i topolina.* (M.R. / M)
3. *posro vas mateša, koga zanima stari lopov* (S.S. / M)
4. *Zato Mirela Kardašević nema za peraja, dok ovaj starac liže tamo neku gudu...* (Ž.A. / M)
5. *Kuriozničine i lešinari* (I.D. / M) 🤔
6. *Vidi se, sva je zaljubljena.* 🌈 (M.Š. / M)
7. *Sreća njegova da nije bio Frenki Lasić u blizni fasovala bi...* 😊 (A.D. / M)

¹⁹https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fdubrovaekidnevnik.net.hr%2Flifestyle%2Fzlatko-matesa-sa-trideset-godina-mladom-suprugom-blankom-uziva-u-dubrovniku-foto&h=AT1QWPEQP5wwhKCqev-cmCf-9RvmDxcDijDPKrHW9LRKeD3xfHB0ByuKanhqGIASXtAXjQh0pw8Q_uz3hEshfH-k1fmm6VZDWEccaWjI4_y1-9N9THnrtxni_EtbaD1N1Xpn&s=1 (Pristupljeno 25. lipnja 2024.)

Drugi članak objavljen je na *Facebook* stranici portalu *Net.hr*²⁰ 15. lipnja 2024. pod naslovom *Zlatko Mateša i njegova supruga Blanka privukli pažnju u Splitu: Ne odvajaju se*. U članku se govori o njihovom posjetu splitskom HNK-a u povodu obilježavanja 50-te godišnjice osnutka Splitskog sveučilišta.

8. *Mateša u faci ko stara frituala* (D.Ć. / M)
9. *J vam oni mater* (Z.M. / M)
10. *Doticni, fizicki lesina, doticna, morlano lesina. Bas su par.* (G.M. / M)
11. *Stara ljiga* (N.M/ M)
12. *Stara Jarcina* (LJ.P. / M)
13. *A jesmo jadni,kako oronuli starc može zablistati.* (I.K. / M)
14. *Stari jarac ce vrisnuti a ona ce ga zamjeniti drigim kao onog što je umro.* (M.P. / M)
15. *Dve budale.* (Z.S. / Ž)
16. *Tata pig i peppa* 🤔🤔 (I.D. / M)
17. *Vijetnamski pajcok.* (J.T. / M)
18. *Bože sacuvaj s cim vi trujete mladost , s obicnin sponzorusama i olosom politickim* (I.M. / M)
19. *Pedofil* (M.P. / M)
20. *Mrš idioti* 🤡 (Z.Š. / M)
21. *Užas sa otvorernim grobom* (D.R. / M)
22. *Ova ima želudac.* (B.P. / M)
23. *On se ne odvajja od ljepote a ona od novčanika.* (I.T. / M)
24. *Na ovoj su se izredavali stari moj, čim ona ima toliki želudac znači da je iskusna* (N.Č. / M)
25. *kao tata i kcer,nepusti je i neodvajaj se od nje da je mlađi nepreotme, džabe mu to kontroliranje ona. Samo ceka ostavštinu i eurice* (K.Š. / Ž)
26. *Bolje da je s tatom izešla.* (I.M. / M)
27. *Tata nije mogao pa deda uskočio* (Z.D. / M)
28. *Ajmeee....ajmeee...ovoj je davno oslabila diopt* 🤔🤔🤔🤔🤔 (M.K. / Ž)
29. *dobro joj izgleda dedica.* (V.K. / Ž)

²⁰ <https://www.facebook.com/100064650285616/posts/882289923936009/> (Pristupljeno 25. lipnja 2024.)

30. *Posebno je zablistao on mlad, zgodan i ćelav* (P.M. / M)
31. *Al se nakrao para. A ona unovčila. Z aizbljuvat se od prostitucije* (I.M. / M)
32. *Ne pusti ona njegovu karticu* (N.D. / Ž)
33. *Ostat ce joj dobra penzija* (I.S.L. / M)
34. *Dok bude novaca bice i ljubavi neznam do kadace ta ljubav trajat Volimte do posljednjeg eura hahahahahahahahahah kako ima zeljudac u pm uzas* (Ž.K. / M)
35. *Je biće mu zablistala ćelava glava!* (B.Ž. / M)
36. *Bitno da se ona ne boji salmonele od starih jaja.* (K.H. / M)
37. *Dobro je unovčila svoje zvanje 🤔, respekt* (HGSO)
38. *Što nije normalno nije, to je isto da na magarca stavite sedlo.* (N.N.)
39. *ona sirota mora ga trpjetitakvoga, ali nije njemu još puno osstalo...samo strpljivo molim!!!ahaha* (N.N.)
40. *ne odvaja se od njegova depa i bankovnog racuna* (D.B. / M)

Slijede komentari prikupljeni na društvenoj mreži Instagram. Komentari pod brojem 1 i 2 odnose se na videozapis koji je objavio *Index.hr* u kojem pitaju prolaznike *Zašto žene lude za Matešom?*²¹ Komentari od broja tri²² do 35 preuzeti su s objave *Jutarnjeg lista*²³ na kojoj se nalazi fotografija Zlatka Mateše iz rujna 2023. s naslovom *Koliki je zavodnik na ljetvici od 1 do 10 Zlatko Mateša?* Zatim slijede komentari pisani ispod objave časopisa *Story.hr* o vjenčanju Zlatka i Blanke Mateša od brojem 36 do 40²⁴, dok je komenatar pod brojem 41 preuzet sa stranice *Showbiz.hr*²⁵, ponovno je u fokusu njihova zajednička fotografija sa putovanja za Valentinovo.

41. *Sponzoruše , a gle um glave ko lavor 🤔* (N.N.)
42. *Iz prve mi djeluje kao nasmotaniji Snjeguljčin patuljak* (M.K. / M)
43. *Nije u šoldima sve, ima on još koji argument 🤔* (R.G. / M)
44. *Krme debelo* (P. E. / M)

²¹ <https://www.instagram.com/reel/CxIVQpKst9w/?igsh=MWh3cHhyMGMzNzhmbA==> (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)

²² <https://www.instagram.com/p/CxIybm6sa7j/?igsh=NTAyN3pjYTA5dDk0> (Pristupljeno 15. kolovoza 2024.)

²⁴ <https://www.instagram.com/p/C0b-63boMnP/?igsh=d3ozNTFrMHh4b2V5> (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)

²⁵ https://www.instagram.com/p/C3U6gn_s5Qr/?igsh=MWlnZjE2c3B3bGpkag== (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)

45. Nula (A.D. / Ž)
46. *Lep ako greh, rekli bi srbi* 🤔 (M.B. / M)
47. *Ma fuj* (N.G. / Ž)
48. NULA (A.D. / Ž)
49. *Čvarak! Rastopićega splitso sunce....* (R.G. / Ž)
50. *Ne mogu odeoljeti lovi i statusu* (M.V. / Ž)
51. *Tuđmanova dica* (A.B. / M)
52. *Treba imati želuac i rak na uksusu.* (LJ.K / Ž)
53. 🤔🤔🤔0000 (I.S. / Ž)
54. *Svašta ...kako ju nije sramota biti sa ovim ružnim čovjekom... nije mi jasno* 😏 (J.K./ Ž)
55. *Glava um ko lavor* 🤔 (I.Z. / Ž)
56. *Ova nema sramai ukusa* (D.K./ M)
57. 0 (T.J. / Ž)
58. *Bankovni račun je kriv za sve* (D.M / M)
59. *Zube su ostale doma u čaši..* (S.Z / Ž)
60. *Grozomorani, al o ukusima se, vele, ne raspravljaju* (N.N.)
61. *Sve ovisi tko ima dobar probavni trakt, sve drugo su nijanse.* (B.M. / M)
62. *Ne *ebe momčić već novčić* (N.N.)
63. *Ma tko može odljetiti rupice na obrazima (ne bitno sada za Zlatko)??* 😏👄 (DR. S. / Ž)
64. *Nula. Ne idem im više ni blizu....* (D.K. / M)
65. *Ajme ... Što vide na njemu, ne bih ga ni da je posljednji na svitu* 😏 (M.R.R. / Ž)
66. *Lip je ka slika fotosopirana* (A.Š. / M)
67. 🤔 (LJ.A. / Ž)
68. *Stari lisac* (M.K. / Ž)
69. 🤔🤔 (B.1. / Ž)
70. 🤔🤔🤔Njemu, koje žene? (V.S. / Ž)
71. *Na koju foru on vata ove mlade??!!* (I.S.S. / Ž)
72. *Ljubav čini čuda* (J.B.M. / Ž)
73. *Tata i kćer* (LJ. H. / Ž)
74. *Do kada ce ovaj staru supac da trazi mlado meso* (M.A / Ž)
75. *Neke fuka momčić, nego novčić. Tak sam čuo u tramvaju jučer.* (N.N.)

76. *Budaletina bio i ostao* (I.C. / Ž)

Na TikTok profilu *SVEGA POMALO*²⁶ 13. rujna 2023. objavljen je videozapis na kojem Zlatko i Blanka Mateša poziraju fotografima s podnaslovom *Dogodila se ljubav, a godine su samo broj.*

77. *Ona mi djeluje bas kao neka jadnica... Gdje je dostojanstvo zene* 😞 (N.N.)

78. *Neka se mladot voli* 😂 (N.N.)

79. *A kaj se nije dogodila ljubav sa radnikom npr sa bauštele...* 🤢🤮 (N.N.)

80. *A kaj im to treba pred kamera ... živo preseravanje* (N.N.)

81. *Ima Zlatko novčića* (N.N.)

82. *To Mateša kralju bolje je umrit na pički nego srat u pelene.ps.Pozdravi mi Novkovića i Bandića kad ih vidiš* 🤔🤔🤔🤔🤔 (N.N.)

83. *mateša je jebežljiv tip* (N.N.)

84. *Neke žene imaju stvarno dobar želudac! Aj neka!* (N.N.)

85. 🤢🤢🤢🤢🤢 (N.N.)

86. *moš mislit ljubav* 🤔 (N.N.)

87. *Ovo može samo Joža Manolić rastvait, fatalna ljubav* 🤔 (N.N.)

88. *koga boli kitica...pljuc* (N.R. / M)

89. *kruvetina vidoo joj se da je sponuorska kurvetina na 1000km* (N.N.)

90. *krpa i zakrpa ... strace nis drugo* (N.N.)

91. *Sranje uzivo* (A.M. / Ž)

92. *iskrena ljubav, prema novcima* (N.N.)

93. *Drolja* (N.N.)

94. *Vidi ona njegove lopovske pare* (N.N.)

95. *Bas je ružna droljetina* 🖐️ fuj (N.N.)

96. *fuj smece zensko picku siris ml9havcu mateso fuj* (N.N.)

97. 🤢🤢🤢🤢 (N.N.)

²⁶ <https://vm.tiktok.com/ZGet1fkt6/> (Pristupljeno 2. srpnja 2024.)

98. *Sramota* (N.N.)
99. *Bas gnjsusno* (N.N.)
100. *bljak* (N.N.)
101. *Baš je zgodan patologu sa stola pobjegao* (D.M. / M)
102. *FUJJJJ* (N.N.)
103. *fujjj* 🤢 (N.N.)
104. *Bljak* (N.I. / M)
105. *Stari bik* (N.N.)
106. *Nepotrebna objava dvoje bezejakovića* (N.N.)
107. *rasirila se ona gadno ne samo u medijima* (N.N.)
108. *treba želudac za to imati* (P.P./ M)
109. *Ozbiljni u ljudi.... Eurska ljubav....* (N.N.)
110. *Neodoljiv neki matorac* (N.N.)
111. 🤢🤢🤢 (N.N.)
112. 😞😞😞 (N.N.)
113. *SPONZA* (N.N.)
114. *Ne hebe kurcic nego novcic* 🤔 (N.N.)
115. *Kobila traži novac* 🤔🤔 (N.N.)

5.2. Primjeri komentara: Politika

Druga tematska jedinica jest *Politika*, odnosno prikazani komentari prikupljeni su na Facebook profilu hrvatskog premijera Andreja Plenkovića²⁷ ispod objave o Summitu EPP-a i Europskog vijeća na kojem je sudjelovao. Kako premijer navodi, kao naš predstavnik izrazio je podršku Robertu Metosla-u i Ursuli von der Leyen te su razgovarali o sljedećem institucionalnom ciklusu i prethodno održanim europskim parlamentarnim izborima.

1. *Sastanak vampira. Ovaj naš idiot misli da je važan!* (K.K. / Ž)
2. *Majmune glupi!!!!* (S.S. / Ž)

²⁷<https://www.facebook.com/andrej.plenkovic.rh> (Pristupljeno 31. kolovoza 2024.)

3. *Veleizdajnička bagra* (F.K.N. / M)
4. *Bagra na okupu.* (N.M. / M)
5. *moj blesane* (S.D.E. / M)
6. *Je i to fokazano kučka za svoj dep* (L.H. / Ž)
7. *Ursula von der Leyen ... jel to ona sta „ u ime svih nas“ podrzava genocid i aparthejd. Odjebite i vi i on* (A.LJ. / M)
8. *1400 ljudi nepismena spodobo!!!!* (S.S. / Ž)
9. *sta ocekivat od ove konjske face, kako bi ti nosinu odjsjekao...vidi taj teleci pogled* (F.V. / M)
10. *Boli nas k...c za tebe i Sumit EU vijeća, pratim ovo da vidim koliko prepotentan možeš biti i bogme ovi oko tebe su te uvjerali da si visok 2.20. plav i zgodan i da te narod obožava ali jbf nije ni približno to istina* (D.S. / M)
11. 🍌 (J.Z. / M)
12. *dragane opet ši nervožo, ca su rekli veterinari kad su te našli u štali ? Pasaj na kafe u Oprta* (M.Z. / Ž)
13. *ma se smij ma znam sa ti ni smišno komunjaro jedna* (M.Z. / Ž)
14. *šta se skrivas jadniče. Skoci kroz prozor ako ti je muka...kroz zatvoren prozor* (A.Z. / M)
15. *Treba ljudima reći istinu lažove* (Z.V. / M)
16. *Licemjer plenki* (L.A. / Ž)
17. *Sotonska kamarila EU* (F.K. / M)
18. *al Bahati se nahvalio kao da je doneo puna kola zlata* (D.D. / M)
19. *Za Hrvatsku i hrvate nisu nimalo bitni ni Robert Metsol ni Ursula von der Leyen, a ni anemični. Nama je najbitnija Laura Kovesi koja jedina može spasiti Hrvatsku.* (Y.H. / M)
20. *Fuj smadovi* (N.N.)
21. *odRUBit Ču GLAvI i po\$Rati se Niz GRLo MAjMUNe!* (D.P. / M)
22. *Mnogo EU ološa ...* (M.J. / M)
23. *Leglo zmija i sotona globalističkih koje će na kraju završit u provali bez povratka pa čak i izgubit glavu sa ramena* 🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢 (I.B. / M)
24. *Degenerici dovedi jos arapa i šerijata u Europu. Niste dovoljno. Degeni.* (D.Š. / M)
25. *Jbo vas andrija gamad sugava* 🍌🤔🤢 (V.S.B / M)
26. *Ili skraćeno, pedersko sijelo.....* (N.C. / Ž)

27. *KOJI JE*
vele 🇷🇺 *izdajnik*
- 🇷🇺 *PLENKOVIĆ*
SMR 🇷🇺 *D NEPODNOŠLJVO SMRDLJIVI. (N.M. / M)*
28. *turbo bolesno poremećena adezenjarska bahata štetočina, uporno ignorira da ste varali*
opet na izborima: bljak!! (B.L. / Ž)
29. *Bolesnici zbog kojih ćete uskoro gledati rat u Europi (HGSO)*
30. *Gamad korumpirana (F.T. / M)*
31. *Sve je to jedna velika opasna banda. (A.K./ Ž)*
32. *Sve su to lažljivci (M.J. / Ž)*
33. *Kriminalna organizacija koja radi protiv čovječanstva (Z.D. / M)*
34. *Kako kriminalna organizacija može sudjelovati na jednom tako velikom summitu?* 🤔👤
(M.C./ M)
35. *Pede.. ine*
Sa rukicama u džepu (M.B. / M)
36. *Mnogo EU ološa (M.J./ M)*
37. *ANEMIČNI (J.H. / M)*
38. *Karcinomi (F.K.N./M)*
39. *Čuješ ti Plenković PURAN, šetaš se s tom Uršolom ko na modnoj pisti.....zar ne znaš da će*
za cca.3godine izbit rat,e bogme te ja neću branit ko 90-ih (R.Š. /M)
40. *Busteriraj se sa bojnim mRNA otrovom pa i dalje liži dupe Leyenici. Gdje ti je onaj pijani*
prijatelj koji te svojevremeno štirkao za guzicu? Samo nek te štirkaju i tapšu po ramenima.
Dobar si im sluga, ali ćeš loše završit (D.G. / M)
41. *Pljunkoviću ,hoćemo li imati vedro nebo ove godine ili ćeš trkeljati o klimatskim*
promjenama? (L.M./ M)
42. *Vide govvara (D.B. / M)*

Instagramski komentari preuzeti su s instagramskog profila premijera Andreja Plenkovića. Komentari²⁸ od broja 43 do 47 preuzeti su ispod objave o donaciji i podršci Vlade projektu Mate Rimca i izgradnji prototipa budućeg autonomnog električnog vozila, objavljene 26. lipnja 2024.,

²⁸ <https://www.instagram.com/reel/C8r3fbio9gY/?igsh=MW8ycm90a3N2ZW96dQ==> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)

dok su komentari²⁹ od broja 48 do 52 pisani ispod objave o podršci hrvatskim nogometašima na Europskom prvenstvu, objavljene 13. lipnja 2024. godine. Komentari³⁰ od broja 53 do 87 pisani su ispod videozapisa kojeg je premijer objavio neposredno prije ovogodišnjih parlamentarnih izbora. Tematika videozapisa vezana je uz program i planove koje je Hrvatska demokratska zajednica predstavila uoči izbora.

43. *Dva jezavca se ujedinila u krađi* (N.N.)
44. *Mrs smecaru smecarski* (N.N.)
45. *pedercina* (N.N.)
46. *FUJ!!!!* (N.N.)
47. *Puj gamad* (N.N.)
48. *ti si anemična purgerska spodoba i briselski streber koji virovatmo dva na nogu ne moze napraviti* (N.N.)
49. *Sve točno osim ono "purgerska" !*
Spodoba da, ali ne purgerska (M.H. / M)
50. 🤢 🤢 🤢 (M.H. / M)
51. *Mrš* (N.N.)
52. *Jebeš ti koga osim nas?* (M.Ž. / M)
53. *HAHAHAHAHAH majku ti jebem lazljivu* (M.M. / M)
54. *Da mu jeben mater zasranu glibavu* (N.M. / M)
55. *Puna usta govana* (N.N.)
56. *Ne seri* (N.N.)
57. *Smece bolesno, karma ce sve to nazalost vratit njemu i njegovoj obitelji* (M.V. / M)
58. *Lažov i lopov* 🤡 (I.F. / M)
59. *U jebem vas u usta jeste jaki na rijecima* (N.N. / M)
60. *Đubre lažljivo pišam ti se usta* (T.V. / M)
61. *serem ti u usta retardu* (K.M. / Ž)
62. *Jo jebem ti krvavu majku i tebi i svakom ko ti glas da* (N.N.)
63. *Picka lazljiva kao svi iz hdz i sdg* (N.N. / M)
64. *Jebo ti mater svoju lažljivu smece jedno korumpirano* (F.J. / M)

²⁹ <https://www.instagram.com/reel/C8JXmZ7u54e/?igsh=bGZyM2YwaXd6MjVy> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)

³⁰ <https://www.instagram.com/reel/C5Fyd27oK6V/?igsh=OGI5anI5dGY1cWZx> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)

65. *Jebat ces ti mater svoju* (M.G. / M)
66. *Plameni jazavac* (J.L. / M)
67. *narasti ce muj kurac da ti metnem pedercino lopovska* (M.S. / M)
68. *pusi kurac obrezani sa vrha kule* (M.S. / M)
69. *smece globalisticko* (N.N. / M)
70. *Prase* 🐷 (A.M. / M)
71. *Daj ne seri* (N.N. / M)
72. *Jebem ti mater smrdljivu* (N.N.)
73. *Lazljivce dabogda ti jezik otpao* (G.C. / Ž)
74. *Nabijem tebe i sve koji za te glasaju, govno prokleta* (K.V. / M)
75. *Hahahah majku ti jebem lazljivu* (H.J. / M)
76. *aj ne seri kobilo jedna debela* (N.N.)
77. 😂😂😂😂😂😂 *Kolinda 2..jebem te u usta* (S.J. / M)
78. *Lazov* 😂 (K.G. / Ž)
79. *Ko0ga ti lažeš lopove* (N.N.)
80. *Mars u picku materinu* (M.P. / M)
81. *Serator* (N.N.)
82. *crni govno hdz ovsko* (N.N.)
83. *Picko laživa Samo obečajte kad treba glasovati* (V.I. / M)
84. *Ajde prestani da lazes tvoj popljackani narod i goni se !* (S.D. / M)
85. *Auuuu ko vucic ista bagra* (N.N.)
86. *Đubre jedno lažljivo, gori si od pavelica,on je manje stet naoravija ua hr mego ti* (M.K. / M)
87. *180 000 000€ za projekt hebenog taksija,a za bolesnu djecu i ljude bez krova nad glavom se skuplja putem @leroticbruno Instagram profila...malo je reć "SRAM VAS BILO OTPADI LJUDSKI!"* 🤢 (B.F. / M)
88. *kriminalac* (N.N.)
89. 🤢🤢🤢🤢🤢 (M.G. / M)
90. *Za naše dečke znamo, pa nam nisu potrebne tvoje upute- osim ako nam ne želiš priznati za koga ti* 🤢 *nastupaš* 🤢🤢 (M.G. / M)

91. 😏 (A.M. / M)

Zatim slijede komentari s TikTok-a. Na TikTok profilu *Rtl Hrvatska*³¹ objavljen je 17. ožujka 2024. godine kratki videozapis u kojem je premijer Andrej Plenković na izvještajnom 20. Općem saboru stranke zahvalio Franji Tuđmanu i njegovoj obitelji.

92. *mrš* (N.N.)

93. *Hajde la ž l j i v č e* (N.N.)

94. *Gotov si* (N.N.)

95. *dikator!* (N.N.)

96. *bahat* (N.N.)

97. 🤪🤪🤪🤪 *budale* (N.N.)

98. *GOTOV JE* 🐱 (N.N.)

99. *Ajde Andrej, zgazi crvenu bagru!* (N.N.)

100. *Fuj smrade mafijaski* (N.N.)

101. *bando lopovska* 🤪🤪🤪🤪 (N.N.)

102. *fuj* (N.N.)

103. 🤪 *Sramota sta ricete tu budale* (N.N.)

104. *govno* (M.M. / M)

105. *Alibaba je strašno nervozan. Pogledajte mu ruke.* (T.J. / M)

106. *Uzas uzas za gledat* (K.P. / M)

107. *Fuj* (N.N.)

108. *smrad lopovski* (Z.B. / M)

109. *govno!* (V.S. / M)

110. *Užas. Tko god glasa za ovoga loppva neka se zapita sta nie u redu s njime...* (N.N.)

111. *D.L. komedijaši i cirkusanti* (D.L. / M)

112. *koliko lopina na jednom mistu* (N.N.)

113. *fuj* (L.V. / M)

114. *banda lopovska* (N.N.)

115. *govno anemicno* (N.N.)

116. *odvratan* (N.N.)

³¹ <https://vm.tiktok.com/ZGeGkJ58g/> (Pristupljeno 3. srpnja 2024.)

117. *PUŠI KURAC BRISELSKI ŠTAKORU* (I.P. / M)
118. *smrade...!!!* (N.N.)
119. *Lopove mrs gade smece* (N.N.)
120. *smece* (N.N.)
121. *Klaunito Lopovito* 🤢🤢🤢🤢 (N.N.)
122. *Smrad* (N.N.)
123. *briselki podrepana muha. Sram Hrvatske* (N.N.)
124. *lopovi* 🤢🤢🤢🤢 (N.N.)
125. *njonjavci,,lopike kriminalci des upa tu su* 🤢🤢 (N.N.)
126. *Mrš lopove* (N.N.)
127. *crkni* (N.N.)
128. *govno* (N.N.)
129. *mrš prikazo* (N.N.)
130. *lopove* (N.N.)
131. *Hemeroid* (N.N.)
132. *izdajnik i lopov* (N.N.)
133. *Sramoto lopovi* (N.N.)
134. *lopovi* (N.N.)
135. *Sotonosti* (N.N.)
136. *Mrš pleno zbogommm.. ajmo Zokii* (N.N.)
137. *Izdajnik* (N.N.)
138. *seamota fuj* (N.N.)
139. *krmak* (N.N.)
140. *Mrs* (N.N.)
141. *bsndo bando* (I.M. / M)
142. *bok briselki retriever* (N.N.)
143. *jebo ti pas mater* (N.N.)
144. *smece* (N.N.)
145. *mrs* 🤢🤢🤢 (A.H. / M)
146. *mrs stoko* (M.I. / M)

147. 👍👍👍👍👍👍👍👍👍 (N.N.)
148. 😡😡😡 (N.N.)
149. 🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢🤢 (N.N.)
150. FUJ SMRADE MAFIJASKI (N.N.)
151. 😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡😡 (N.N.)

5.3. Primjeri komentara: Strani radnici u Hrvatskoj

Treća tematska jedinica komentara jest *Strani radnici u Hrvatskoj*. Članak iz kojega su izdvojeni komentari objavljen je na Facebook stranici *Nacional News Magazin-a*³² pod naslovom *Dopredsjednik udruge Nepalaca: „Hrvatska je zapravo skupa, mi bismo htjeli plaću od oko 1.000 eura“*. Objava je postavljena na profil 11. studenoga 2023. godine. Dopredsjednik udruge Nepalaca Sunil Bam objasnio je razloge svoga dolaska u Hrvatsku i probleme s kojima se općenito susreću Nepalci u Hrvatskoj.

1. *Mi bismo htjeli da se vi sterate u tri mičke paterine otkud ste i došli!* (I.N.P. / Ž)
2. *blago tebi spodobo nepismena* (J.B. / Ž)
3. *Nazad u Nepal,, ajmo pali* (A.F. / Ž)
4. *Sve to vratit u pripizdinu iz koje su došli nevolja mars, a naši penzioneri nek kopaju po kontejnerima* (S.K. / M)
5. *Rikver i pravac S. Arabija* (M.P. / M)
6. *Daj odjebo u skokovima i vrati se odakle si dosap pa tamo trazi platu od 1000 eura* (Z.M. / M)
7. *Čim prije protjerati odakl su i došli* (I.R. / M)
8. *Uvozni uhljeb* (Ž.Č / M)
9. *Zamisli ti smrada.* (I.P. / M)

³² https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fwww.index.hr%2Fvijesti%2Fclanak%2Fnepalac-u-hrvatskoj-ovdje-je-vrlo-skupo-mi-bismo-htjeli-placu-od-oko-1000-eura%2F2509036.aspx&h=AT0KXv3u2VlnklUIQZWTjAi8jwJMFcP_8-6ehoEdyEpN2Wvv2mdWzo1yo_pyUZpttYyw0qyD3nMsWPLY5TFnJWYHAXZwgsn2NBSaxaQfE_uiowegQStxE-dY54Ir7S3BDgr&s=1 (Pristupljeno 26. lipnja 2024.)

Sljedeći komentari preuzeti su s Instagram profila *Rtl Direkta*³³ iz siječnja 2024.

10. *Nadamo se da se neće raskotit po Lijepoj našoj* 🔥 (J.B. / Ž)
11. *Ko ih jebe čokoladni kreteni* (J.S. / M)
12. *Nabijem i vas i te pigmejece na kurac, nije moj ćaća gin opo banovini od 91. Do 95. Da bi tamo neki himalajski cigan imao veća prava od hrvata* (N.N.)
13. *Di su dokazi. Nakecali ste tu neku sliku. Lazete na sve strane bando novinarska. Samo pravite mrznju i polarizaciju. Emoži misa jedni novniraski!* (N.N.)
14. *Lažljivi novinari* (N.N.)
15. *moćno, triba dignuti te brojke, crkni gamadi* (N.N.)

Slijede komentari prikupljeni ispod objave na TikTok profilu *VIDA*³⁴. Zapravo se radi o isječku iz emisije Paragraf. Tema su emisije strani radnici u Hrvatskoj i problematika vezana uz lošu integracijsku politiku Hrvatske te neznanje i slabo usvajanje hrvatskog jezika u slučaju stranih radnika.

16. *Uzas* (N.N.)
17. *ooga Booga gubite se doma* (N.N.)
18. *van!* (N.N.)
19. 🇪🇺 (Z.Š. / M)
20. *ko im jebe mater* (N.N.)
21. *Uzas* (N.N.)
22. *Ma svi van!* (N.N.)
23. *penava smeće* (N.N.)
24. *uzasss* (N.N.)
25. *goni bandu* (N.N.)
26. *Treba pocet cistit prije nego se tos mece nagomila* (N.N.)
27. *Smrt Islamu* (N.N.)
28. *Užas* (N.N.)

³³ <https://www.instagram.com/p/C2c65I0LVze/?igsh=bjVsNG5xMHd1bWRo> (Pristupljeno 1. srpnja 2024.)

³⁴ <https://vm.tiktok.com/ZGeGk5BQB/> (Pristupljeno 4. srpnja 2024.)

Sljedeći komentari pisani su ispod objave na profilu *DNEVNIK.hr*³⁵. Radi se o reportaži iz emisije *Dnevnik Nove Tv* iz srpnja 2024. godine koja je postavljena na njihov TikTok profil. U opisu je navedeno sljedeće *Hrvatska je u demografskom plusu - nakon 18 godina, na kraju 2023. godine bilo je 11 tisuća stanovnika više nego 2022. No to nije rezultat većeg broja novorođenih, nego izrazito snažnog useljavanja stranih radnika Hrvatsku. Njihova je zajednica u Lijepoj Našoj sve veća i veća.* U videozapisu je prikazana mlada filipinska obitelj koja planira dugoročno ostati u Hrvatskoj, navodi se da je u dva tjedna kršteno 14-stero filipinske djece, a uskoro dolazi i svećenik s Filipina.

29. *Kume najbali smo* (N.N.)
30. *Uzas* (N.N.)
31. *Uzas* (N.N.)
32. *Uzas* (N.N.)
33. *Uzas* (N.N.)
34. *Protjerat po kratkom postupku* (A.P / M)
35. *Itekako su okoceni i nisu nikakav dar. Samo okot i nista drugo* (N.N.)
36. *on je pedercina, nabijem ga na kurac i sve srpske pravoslavne "svece"* (N.N.)
37. *jebem ti srpske gene, srpsko pravoslavlje, sve svece, i sve sto ima veze s tom gamadi* 😊
(N.N.)
38. *ti sebe amog mrziš ljevičrsko govno* (N.N.)
39. *retarhdinhno* (L.K. / Ž)
40. *Mrs* (N.N.)
41. *Je, je , samo se kote* (N.N.)
42. 😏 *Nek, bude za organe* 😏 (N.N.)
43. *Mrš ti oni i on* (N.N.)
44. *Nabijem na kurac i tebe i njih majmune* (N.N.)
45. 😏 😏 (D.B. /M)
46. 😏 😏 😏 (N.N.)
47. 😏 😏 😏 (D.K./ M)
48. 🇸🇷 🇸🇷 🇸🇷 🇸🇷 🇸🇷 (Ž.B. / M)

³⁵ <https://vm.tiktok.com/ZGeGkY8hb/> (Pristupljeno 16. kolovoza 2024.)

49. 🤬 🤬 (N.N.)
50. 🤬 🤬 🤬 🤬 🤬 🤬 🤬 🤬 🤬 (N.N.)
51. *Lopovi su svi i tu iz Istre* (P.K. / M)
52. *Moze, bolje nego netko iz tvoje lopovske obitelji.* (N.N.)
53. *ko okoti ovo* (N.N.)
54. *KOJA KUJA TEBE OKOTI?* (N.N.)
55. *uzas* (K.K. / Ž)
56. *legalizirati oruzje* (N.N.)
57. *uzas* (N.N.)
58. *uzas* (M.Z. / Ž)
59. *Filipinci se kote kao zecevi... videcete* (N.N.)
60. *Mrš* (N.N.)
61. *Užas jebeni* (N.N.)
62. *Hahaha tuljane* (N.N.)
63. *gamad* (N.N.)
64. *nabijem i tebe i filipnce na kurac* (N.N.)
65. *uzas* (N.N.)
66. *Jebor pas mrtvu mater Plenkovicu, prokleta veleidajnicko cetnicko dubre* (N.N.)
67. *Van iz Hrvatske* (N.N.)
68. 🤬 (N.N.)
69. *palice u ruke* (N.N.)
70. *Fuj* (N.N.)
71. *Katastrofa dno dna* (N.N.)
72. *Odvratno* (M.M. / M)
73. *Užas* (J.K. / Ž)
74. *Jebo ih Plenkovic* (N.N.)
75. *Uzas* (N.N.)
76. *Samo krkani na vlasti* (N.N.)
77. *ovi se kote ko miševi* (N.N.)
78. *Ajme uzas* (N.N.)
79. *Stancajte nove ovce...fali radnika* (N.N.)

80. *Užas* (K.M. / M)
81. *Al su se nakotili* (N.N.)
82. *Mrš* (N.N.)
83. *Nek si jebu mater* (N.N.)
84. *Bljak* (N.N)

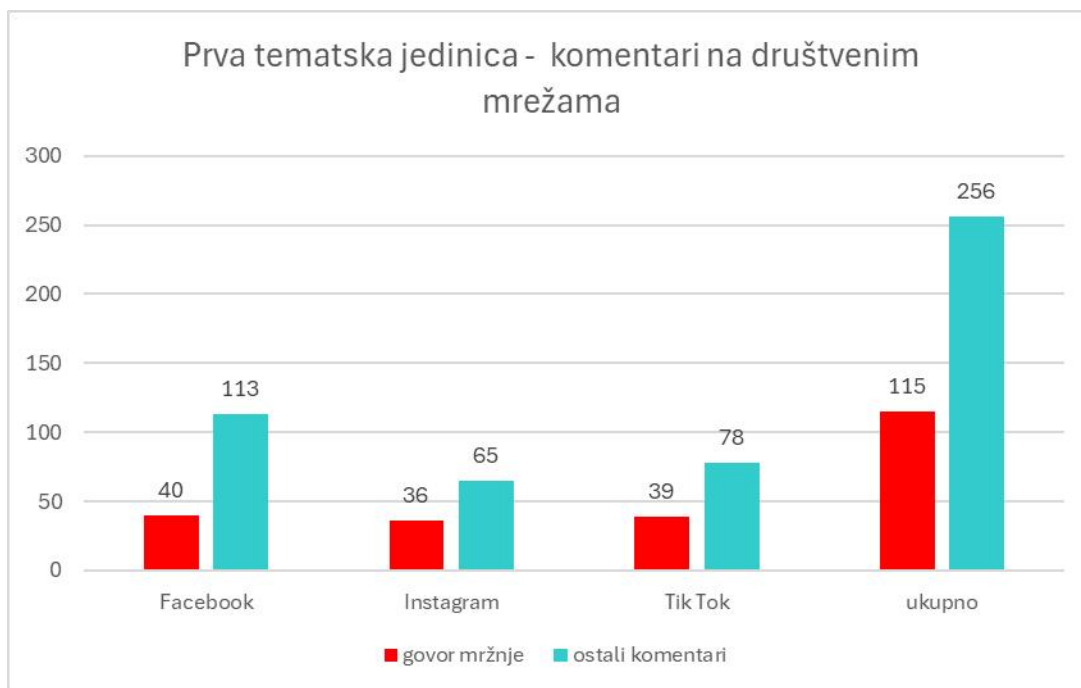
6. REZULTATI ANALIZE

Provedena je kvantitativna, a zatim i korpusna lingvistička analiza komentara koji su govor mržnje te su prikazani i *emojji* koji se najčešće javljaju.

6.1. Kvantitativna analiza

Kvantitativna analiza provedena je na svim prikupljenim komentarima. Komentari su, kao što je rečeno, podijeljeni u tri tematske jedinice te će biti zasebno prikazani podatci za svaku tematsku jedinicu i ukupni rezultati za sve tri mreže i tematske jedinice.

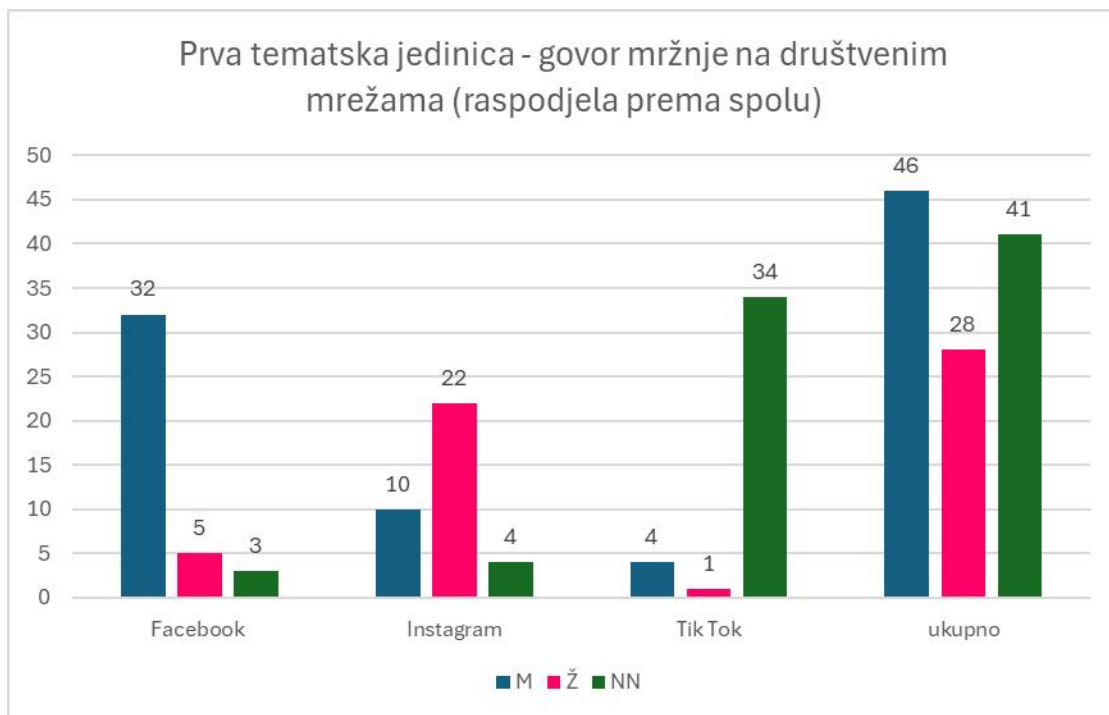
6.1.1. Prva tematska jedinica: Privatni život javnih osoba

Slika 6. Grafički prikaz komentara unutar prve tematske jedinice

Unutar prve tematske jedinice prikazani su komentari prikupljeni na Facebooku, Instagramu i TikToku. Slika 6 prikazuju da su na Facebooku pregledana ukupno 153 komentara od kojih je 40 komentara govor mržnje, što bi značilo da je ukupno 26 % komentara bilo govor mržnje. Na Instagramu je pregledan 101 komentar, od kojih je 36 procijenjeno govorom mržnje. U konačnici je to 26 % od ukupnih komentara. Zatim slijedi TikTok na kojem je pregledano ukupno 117 komentara od koji 39 predstavlja govor mržnje što bi bilo 33 % od ukupne brojke.

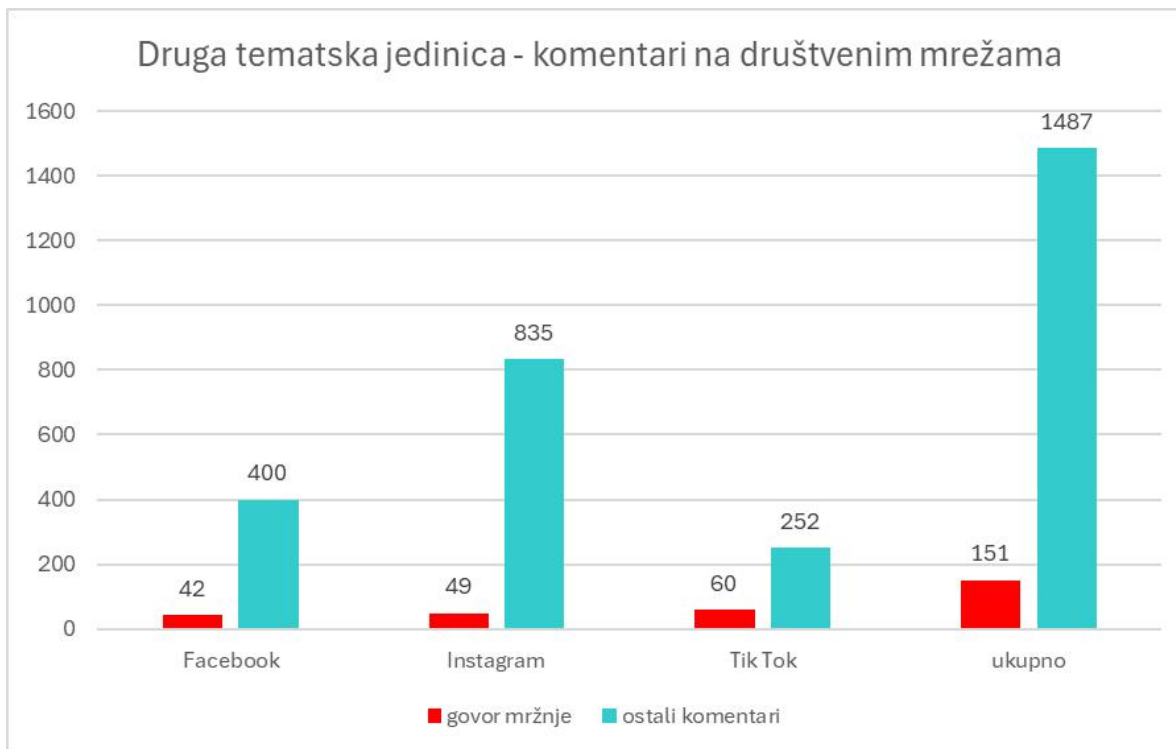
Ukupno gledajući unutar prve tematske jedinice obrađen je 371 komentar, od kojih je 115 bio govor mržnje, što zapravo čini 31 % od ukupnog broja komentara.

Slika 7. Grafički prikaz raspodjele prema spolu

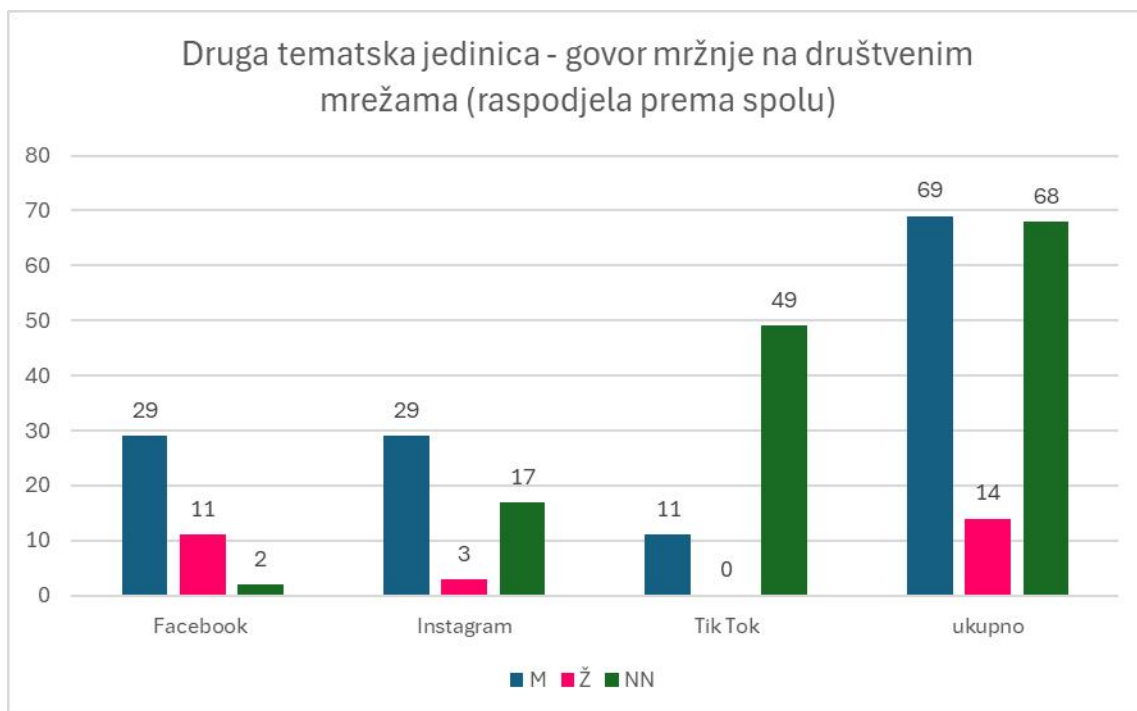
Slika 7 prikazuje raspodjelu prema spolu unutar prve tematske jedinice. Vidljivo je da su na Facebooku najviše komentara pisali muškarci, čak 32 komentara što čini 80 % od ukupne brojke. Zatim slijede žene s brojkom od svega 5 komentara te je to 13 %. Najmanji je broj zabilježenih komentara koji su govor mržnje s lažnih profila, svega 3 komentara što predstavlja 7 %. Nadalje, na Instagramu je obrnuta situaciju, 22 komentara obilježenih govorom mržnje napisale su žene što čini 28 %, 10 muškarci, odnosno 61 %, dok su samo 4 komentara, to jest 11 % komentara s lažnih profila. Na TikToku nailazimo na potpuno drugačiju situaciju nego što je na Facebooku i Instagramu. Ukupno 34 komentara napisana su s lažnih profila i to je 87 % od ukupne brojke, dok je svega 1 komentar ili 3 % napisala žena, a ostatak od 4 komentara, što je 10 % ukupnog broja komentara, napisali su muškarci. Ukupno, unutar ove tematske jedinice prednjače muškarci, koji su napisali 40 % komentara obilježenih govorom mržnje, zatim nailazimo na 36 % komentara pisanih s lažnih profila te 28 % komentara koje su napisale žene.

6.1.2. Druga tematska jedinica: *Politika*

Slika 8. Grafički prikaz komentara unutar druge tematske jedinice

Slika 8 prikazuje analizirane komentare unutar druge tematske jedinice. Na Facebooku su ukupno pregledana 442 komentara, od koji su 42 bila govor mržnje i to čini 10 % od ukupne brojke. Zatim slijedi prikaz komentara na Instagramu, gdje su obrađena ukupno 884 komentara, od koji je 49 govor mržnje što čini svega 5 % od ukupnog broja obrađenih komentara. Na TikToku pregledano je 312 komentara, a 60 ih je govor mržnje što je zapravo 19 % od ukupnog broja komentara. Ukupan broj pregledanih komentara iznosi 1638, a govor mržnje je njih 151, što je 9 % od ukupne brojke.

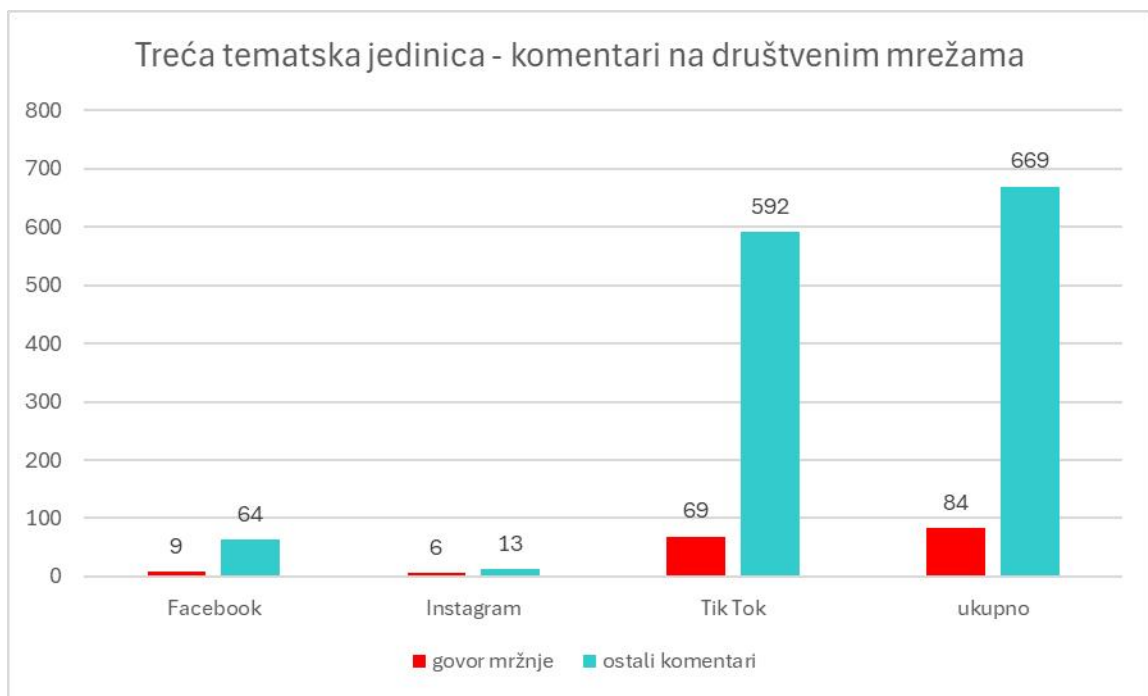

Slika 9. Grafički prikaz raspodjele prema spolu

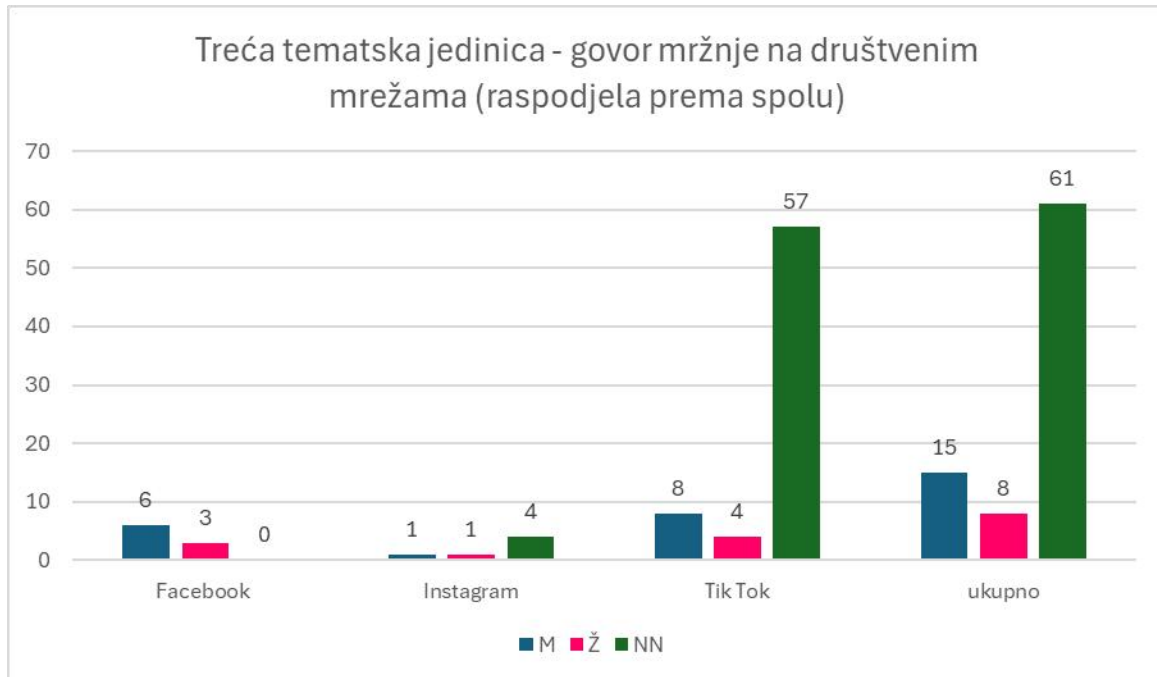
Slika 9 pokazuje raspodjelu komentara obilježenih govorom mržnje prema spolu. Na Facebooku najviše komentara koji sadržavaju govor mržnje napisali su muškarci njih 69 %, odnosno 29 komentara. Zatim slijede žene – 26 %, to jest 11 komentara te su 2 komentara napisana s lažnih profila, što bi od ukupne brojke bilo 5 %. Što se tiče Instagrama, tu opet prednjače muškarci s brojkom od 29 komentara ili 59 %, zatim je 17 komentara ili 35 % napisano s lažnih profila te su svega 3 komentara, odnosno 5 % govora mržnje napisale žene. Što se tiče TikToka, 11 komeatra koji su govor mržnje napisali su muškarci, odnosno 18 %, dok nijedan komeatar nisu napisale žene. Najviše je zabilježeno komeatra pisanih s lažnih profila, njih 82%. Unutar druge tematske jedinice, ukupno gledajući, najviše su komentara-govora mržnje napisali muškarci – 46 %, zatim 45 % komentara s lažnih profila te svega 9 % komentara koje su napisale žene.

6.1.3. Treća tematska jedinica: *Strani radnici u Hrvatskoj*

Slika 5 prikazuje komentare koji sadržavaju govor mržnje unutar treće tematske jedinice. Vidljivo je da je na Facebooku ukupno 9 komentara koje smatramo govorom mržnje naspram 73 pregledana komentara, što čini 12 %. Zatim slijedi Instagram na kojem je pregledano 19 komentara i zabilježeno je 6 komentara koji su govor mržnje što je 32 %. Na TikToku pregledan je najveći broj komentara unutar ove tematske jedinice, njih 661, od kojih je 69 govor mržnje. Dakle, na TikToku zabilježeno je 10 % komentara koji su govor mržnje unutar treće tematske jedinice. Ukupna brojka pregledanih komentara jest 753, a njih 84 govor su mržnje, odnosno 11 % od ukupnog broja komentara.

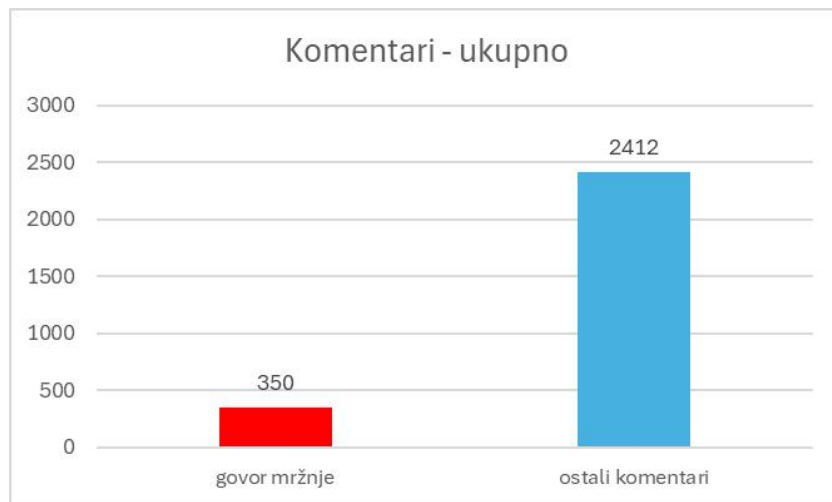
Slika 10. Grafički prikaz raspodjele prema spolu

Slika 11. Grafički prikaz raspodjele prema spolu

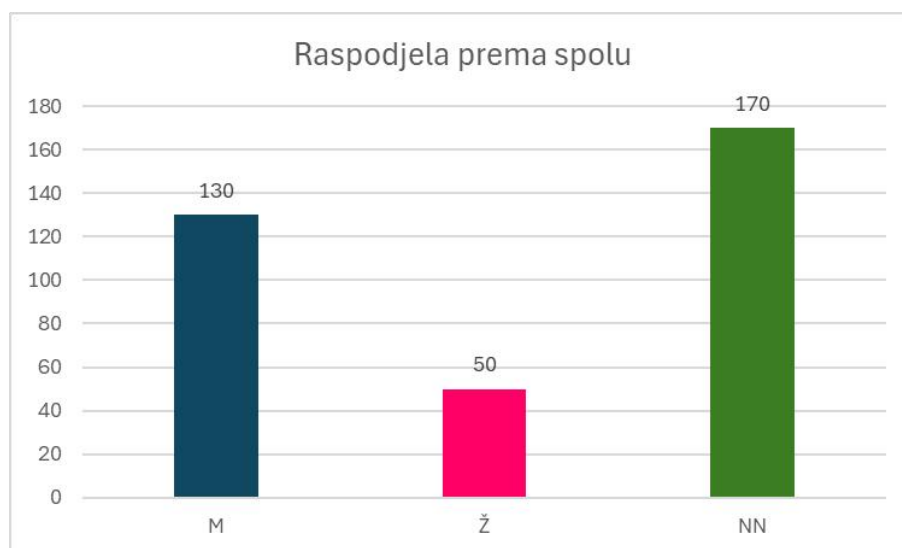
Slika 11 prikazuje raspodjelu komentara koji su govor mržnje na Facebooku unutar treće tematske jedinice. Najviše takvih komentara na Facebooku napisali su muškarci, njih 67 % ili 6 komentara, zatim 33 % komentara napisale su žene, odnosno 3 komentara, a nije zabilježen niti jedan komentar pisan s lažnog profila. Na Instagramu se pojavljuje 17 % komentara obilježenih govorom mržnje koje su napisali muškarci, to jest 1 komentar te se ista brojka javlja i u slučaju žena. Što se tiče TikToka, najviše komentara, njih 57, odnosno 67 % pisano je s lažnih profila. Ukupni rezultati unutar treće tematske jedinice ukazuju da je najviše komentara koji sadržavaju govor mržnje pisano s lažnih profila, njih čak 72 %, dok su 18 % komentara napisali muškarci, a 10 % žene.

6.2. Ukupni rezultati

Slika 12. Grafički prikaz ukupnog broja komenatra

Slika 12 prikazuje da je ukupan broj komentara koji su pregledani unutar ovih triju tematskih jedinica 2762, a od te brojke njih 350 bili su govor mržnje, što bi značilo da se radi o 13 % komentara.

Slika 13. Grafički prikaz raspodjele prema spolu – ukupan prikaz

Slika 13 prikazuje raspodjelu prema spolu u ukupnom broju te je vidljivo da je ipak najveći broj komentara koji su govora mržnje pisan s lažnih profila, čak 170 komentara, što je 49 %. Vidljivo je i da je veći broj muškaraca nego li žena koji pišu komentare obilježene govorom mržnje.

6.3. Korpusna lingvistička analiza

U sklopu korpusne lingvističke analize izdvojeni su primjeri kvalifikacija i etiketiranja. Kišiček (2018: 127) objašnjava da su kvalifikacije i etiketiranja retoričke tehnike pomoću kojih se protivnika ili neku pojavu omalovažava i to bez postupka argumentacije. Uz etiketiranje i kvalifikacije, analizirani su glagoli i uzvici.

U prvoj tematskoj jedinici vezanoj uz objave o privatnom životu Zlatka i Blanke Mateša uočeno je da se u navedenim komentarima pojavljuju etiketiranja koja se odnose na Zlatka Matešu poput *štakor*, *lopov*, *lešina*, *ljiga*, *Jarcina*, *tata pig*, *pajcok*, *olos*, *pedofil*, *krme*, *lisac*, *patuljak*, *budaletina*, *matorac*. Zatim slijede etiketiranja upućena Blanki Mateša *topolina*, *gudu*, *lešina*, *peppa*, *sponzorusama*, *sponzoruse*, *drolja*, *droljetina*, *jadnica*. Česta su etiketiranja izrečena pomoću naziva životinja, od prethodno navedenih primjera to su *krme*, *štakor*, *gudu*, zatim etiketiranja kojima se upućuje na fizičke ili moralne osobine poput *olos*, *budaletina*, *sponzorusa*, *jadnica*, *patuljak*.

Pridjevi pronađeni u komentarima imaju funkciju kvalifikacija te upućuju na omalovažavanje i vrijeđanje kao u primjerima *stari (lisac)*, *stari (lopov)*, *stara (frituala)*, *stara (ljiga)*, *stari (jarac)*, *oronuli (starac)*, *vijetnamski (pajcok)*, *otvorenim (grobom)*, *(on) mlad*, *zgodan*, *čelav*, *(krme) debelo*, *(Tuđmanova) dica*, *eurska (ljubav)*, *neodoljiv (neki matorac)*.

Glagoli koji svojim značenjem i funkcijom pojačavaju i doprinose dojmu mržnje te su vulgarni javljaju se u sljedećim primjerima, 3. *posro vas mateša, koga zanima stari lopov* (S.S. / M), 4. *Zato Mirela Kardašević nema za peraja, dok ovaj starac liže tamo neku gudu...* (Ž.A. / M).

Uzvici kojima oni koji pišu komentare izriču negativne stavove sljedeći su *mrš*, *bljak* i *fuj*.

Također, javlja se i čitav niz neprimjerenih komentara kojima pojedinci zaključuju da je to brak sklopljen iz financijske koristi, npr. 7. *Sreća njegova da nije bio Frenki Lasić u blizni fasovala bi...* 😊 (A.D. / M); 23. *On se ne odvaja od ljepote a ona od novčanika.* (I.T. / M); 25. *kao tata i kcer;nepusti je i neodvajaj se od nje da je mlađi nepreotme, džabe mu to kontroliranje ona. Samo ceka ostavštinu i eurice* (K.Š. / Ž); 32. *Ostat ce joj dobra penzija* (I.S.L. / M) ; 33. *Dok bude novaca bice i ljubavi neznam do kadace ta ljubav trajat Volimte do posljednjeg eura hahahahahahahahahahah kako ima zeljudac u pm uzas* (Ž.K. / M); 39. *ne odvaja se od njegova depa i bankovnog racuna* (D.B. / M); 59. *Bankovni račun je kriv za sve* (D.M / M); 79. *Neke fuka momčić, nego novčić. Tak sam čuo u tramvaju jučer.* (N.N.).

Unutar druge tematske jedinice javljaju se etiketiranja upućena premijeru Plenkoviću poput *majmune, komunjaro, lažove, licemjer, jadniče, pederčina, spodoba, štreber, jazavac, đubre, serator, smeće, diktator, smrad, banda, reriver, stoko, govno, idiot, izdajnik, krmak, Bahati* te Ursuli von der Leyene *kobilo*, ali i europskim dužnosnicima u cjelini *sotonisti, gamad, kamarila. degenerici, bolesnici, komedijasi i cirkusanti, njonjavci, lopike, kriminalci*. Svi navedeni primjeri etiketiranja imaju negativnu konotaciju i izazivaju mržnju. To jest, javljaju se etiketiranja postignuta korištenjem naziva životnja kao što je u primjerima *majmune, jazavac, krmak*. Uz to se pomoću njih ukazuje na neku osobinu onoga kome je upućena, npr. *Bahati, lažove, komedijasi*.

Od pronađenih pridjeva svi imaju funkciju kvalifikacije *veleizdajnička (bagra), nepismena (spodobo), konjske (face), gamad (sugava), anaemična purgerska (spodoba), briselski (streber), (mater) zasranu glibavu, briselski podrepana (muha), briselski (retriever)*.

Što se tiče glagola, svi navedeni predstavljaju vulgarizme i psovke, primjerice 41. *Jebeš ti koga osim nas?* (M.Ž. / M); *Ne seri* (N.N.); 48. *U jebem vas u usta jeste jaki na rijecima* (N.N. / M); 49. *Đubre lažljivo pišam ti se usta* (T.V. / M); 50. *serem ti u usta retardu* (K.M. / Ž).

Uzvici kao i u prethodnoj tematskoj jedinici su *mrš* i *fuj*.

Unutar treće tematske jedinice pronađena su etiketiranja upućena stranim radnicima *uhljeb, smrada, gamad, kreteni, pigmejce, cigan, novinari, bando, ovce*. Zatim etiketiranja koja su proizašla iz međusobne prepirke onih koji su pisali komentare *pedercina, govno, retarhadinno, lopovi*. Kao i u prethodne dvije tematske jedinice i ovdje se javljaju etiketiranja postignuta

korištenjem naziva životinja poput *ovca*, zatim ona koja proizlaze iz moralnih osobina tipa *uhljeb*, *lopovi* te se prvi put javljaju etiketiranja proizašla iz vrijeđanja na temelju rase i porijekla, kao što je u primjerima *cigan* i *pigmejce*.

Pronađeni pridjevi imaju ulogu kvalifikacija i dodatno pojačavaju intezitet mržnje (*spodobo*) *nepismena*, *uvozni* (*uhljeb*), *čokoladni* (*kreteni*), *himalajski* (*cigan*), *ljevičarsko* (*govno*), *prokleta veleizdajničko cetnicko* (*dubre*). Navedene kvalifikacije odnose se na podrijetlo i nacionalnost stranih radnika te njihovu eventualnu nepismenost i samim time imaju ulogu vrijeđanja.

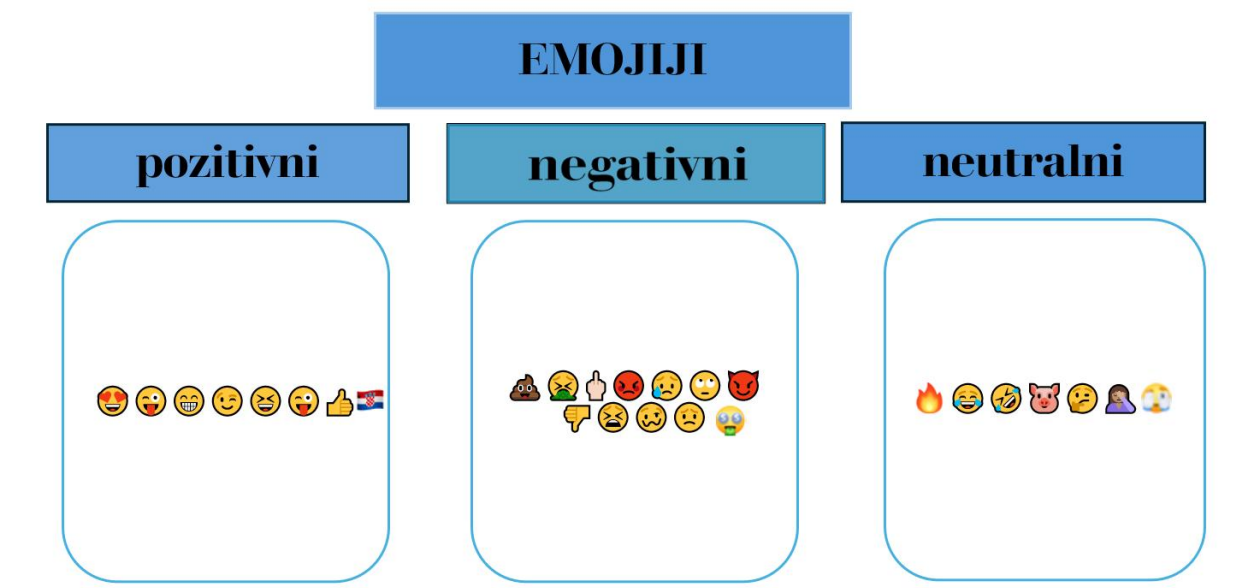
Pronađeni primjeri glagola potpuno su neprimjereni te vrijeđaju dostojanstvo onih kojima su upućeni, dakle, stranim radnicima. U svim navedenim primjerima radi se o vulgarnim izrazima i psovkama. 1. *Mi bismo htjeli da se vi sterate u tri mičke paterine otkud ste i došli!* (I.N.P. / Ž); 3. *Nazad u Nepal,, ajmo pali* (A.F. / Ž); 6. *Daj odjebo u skokovima i vrati se odakle si dosap pa tamo trazi platu od 1000 eura* (Z.M. / M); 7. *Čim prije protjerati odakl su i došli* (I.R. / M); 10. *Nadamo se da se neće raskotiti po Lijepoj našoj* (J.B. / Ž); 11. *Ko ih jebe čokoladni kreteni* (J.S. / M); 12. *Nabijem i vas i te pigmejece na kurac, nije moj ćaća gin opo banovini od 91. Do 95. Da bi tamo neki himalajski cigan imao veća prava od hrvata* (N.N.); 34. *Protjerat po kratkom postupku* (A.P / M); 35. *Itekako su okoceni i nisu nikakav dar. Samo okot i nista drugo* (N.N.); 59. *Filipinci se kote kao zecevi... videcete* (N.N.); 79. *Stancajte nove ovce...fali radnika* (N.N.); 81. *Al su se nakotili* (N.N.).

Zanimljivo je kako se i unutar objave, čiji sadržaj nema nikakve veze sa Srbima, javljaju komentari obilježeni govorom mržnje koji su njima upućeni, primjerice: 37. *jebem ti srpske gene, srpsko pravoslavlje, sve svece, i sve sto ima veze s tom gamadi* (N.N.); 36. *On je pedercina, nabijem ga na kurac i sve srpske pravoslavne "svece"* (N.N.), u ovim komentarima osim što se vrijeđa na temelju nacionalnosti, nailazimo i na vrijeđanje na vjerskoj osnovi.

Od uzvika javljaju se *mrš*, *bljak* te *užas* koji se se ponavlja čak 15 puta unutar 84 pregledana komentara koji su govor mržnje.

6.4. Analiza emojija

Svi pronađeni emoji unutar ove tri tematske jedinice bit će zajedno prikazani. Potrebno je naglasiti da u komentarima koji su govor mržnje nije zabilježena pojava emotikona, već se isključivo radilo o emojiima. Emojiji će biti raspodijeljeni u tri skupine: pozitivni, negativni i neutralni, iako su zapravo svi upotrijebljeni u negativnom kontekstu.

Slika 31. Raspodjela emojija

Pozitivni primjer emojija napisan u kontekstu sarkastične izjave uočavamo primjeru 36. *Dobro je unovčila svoje zvanje, respekt 😊* (HGSO), to vidimo i nadalje u primjerima; 7. *Sreća njegova da nije bio Frenki Lasić u blizni fasovala bi 😊 ...* (A.D. / M); 67. *Ma tko može odljeti rupice na obrazima (ne bitno sada za Zlatko)?? 🤔* (DR. S. / Ž).

S druge strane, puno je više emojija negativne konotacije, koji osim što su sami po sebi negativni u takvom su kontekstu izravno i upotrijebljeni 51. *Joj jebem ti krvavu majku i tebi i svakom ko ti glas da 🤨👉👉* (N.N.); 47. *Lazov i lopov 😡 ...* (I.F. / M); *Za naše dečke*

znamo, pa nisu potrebne tvoje upute – osim ako nam ne želiš priznati za koga ti 🗣️ nastupaš 🙄🙄 (M.H. / M).

Uz gore navedeno imamo i *emojije* koji ne moraju nužno biti niti pozitivni niti negativni, upravo radi toga su i označeni kao neutralni te njihovu ulogu određujemo iz konteksta. U navedenim primjerima oni samo pojačavaju intezitet govora mržnje i ukazuju da osoba koja je pisala komentar nema niti malo empatije, primjerice 😏 *Nek, bude za organe* 😏. Uz sve navedno ovo je i poziv na ubijanje. Zatim komentar upućen premijeru Andreju Plenkoviću *Prase* 🐻 (N.N.), izravno vrijeđanje i etiketiranje, u ovom slučaju *emojiji* je svakako upotrijebljen s negativnim predznakom.

Kao što je već prethodno spomenuto, pronađeno je 350 komentara obilježenih govorom mržnje, unutar njih u ukupno 70 komentara upotrijebljeni su *emojiji*, što predstavlja 20 % od ukupnog broja komentara koji su govor mržnje.

7. RASPRAVA

U prethodnom poglavlju prikazani su grafovi iz kojih je vidljivo da je najviše komentara obilježenih govorom mržnje napisano u sklopu prve tematske jedinice, što potvrđuje drugu hipotezu da se u prvoj tematskoj jedinici *Privatni život javnih osoba* očekuje veći broj komentara obilježenih govorom mržnje u usporedbi s druge dvije tematske jedinice.

Gledajući raspodjelu prema spolu, zanimljiv je podatak da su najviše govora mržnje pisali upravo muškarci, zatim slijede komentari pisani s lažnih profila te je najmanji broj onih koje su napisale žene. To je u suprotnosti s hipotezom da će se u tematskoj jedinici *Privatni život javnih osoba* javiti veći broj žena koje pišu komentare, nego li muškaraca. Iako bismo na prvu zbog same tematike muško-ženskog odnosa, tračeva koji su proizašli iz natpisa vezanih uz vezu i brak Blanke i Zlatka Mateše i stereotipa da žene više tračaju i ogovaraju pomislili da će više komentara koji su govor mržnje napisati žene, iz rezultata je vidljivo da to nije tako. Najviše komentara napisali su upravo muškarci, što pobija prethodno navedena stereotipna razmišljanja.

Općeprihvaćena tvrdnja da je glavno negodovanje Hrvata i tema razgovora upravo politika, dovela bi do zaključka da će u sklopu druge tematske jedinice biti više govora mržnje, no rezultati su pokazali drugačije. U sklopu ove tematske jedinice zabilježen je najmanji broj komentara. Postavlja se pitanje, koji bi bio razlog takvim rezultatima? Potrebno je naglasiti da su svi komentari unutar ove tematske jedinice prezeti s Facebook, Instagram i TikTok profila premijera Andreja Plenkovića. Možda je upravo to bio razlog manjeg broja komentara, jer ljudi koji imaju naviku pisati takve komentare vjerojatno se donekle suzdržavaju u pisanju na profilu osobe protiv koje govore.

Što se tiče raspodjele prema spolu, gotovo podjednako javljaju se komentari muškaraca i komentari pisani s lažnih profila. S druge strane, s 9 % komentara ova tematska jedinica u odnosu na druge dvije, bilježi najmanji broj komentara obilježenih govorom mržnje koje su napisale žene. Iz toga bi se moglo zaključiti da je politika kao tema ženama manje zanimljiva nego muškarcima. Uzmemo li u obzir statističke podatke iz Hrvatskoga sabora o zastupljenosti

spolova, rezultat koji pokazuje da je više muškaraca nego li žena nije čudan. U trenutačnom sazivu Hrvatskoga sabora danas je 100 muškaraca i 51 žena.³⁶

U okviru treće tematske jedinice: *Strani radnici u Hrvatskoj* najviše komentara koji su govor mržnje javlja se na Instagramu, a ono što je specifično za ovu tematsku jednicu jest najveći broj pojavljivanja komentara pisanih s lažnih profila, njih čak 72 %. Realnije bi bilo za očekivati da će se više komentara s lažnih profila pojaviti kada se komentiraju izravno određene osobe kao što je bio slučaj u prve dvije tematske jedinice. Ipak, rezultati pokazuju upravo suprotno.

Ukupno gledajući rezultati istraživanja pokazuju da ipak broj pojavljivanja govora mržnje na društvenim mrežama nije veći od 50 % i ta brojka pobija opću hipotezu, jer ukupan broj pojavljivanja komentara koji su govor mržnje iznosi svega 13 %. Potrebno je istaknuti da to ne umanjuje činjenicu da je govor mržnje prisutan u našem društvu.

Kada govorimo o korpusnoj lingvističkoj analizi zabrinjavajuća je činjenica kako se često javljaju uzvici tipa *bljak*, *mrš* i *užas* te etiketiranja tipa *smrad*, *uhljeb*, *cigan*, *spodoba* zatim vulgarizmi tipa *jebati*. Postavlja se pitanje proizlaze li uvijek komentari govora mržnje iz stvarne namjere stvaranja netrepeljivosti i mržnje ili želje da se nekome naudi ili su oni ponekad i uzrokovani nedovoljnim izražavačkim i govorničkim sposobnostima onih koji ih pišu. Primjerice, komentari obilježeni mržnjom u tematskoj jedinici *Politika* mogu proizlaziti iz samog nezgodljivstva i neprihvatanja politike koja se provodi. Stoga, bilo bi poželjno, osim upućivanja na štetnosti i opasnosti govora mržnje, uvođenje predmeta u osnovnoškolsko ili srednjoškolsko obrazovanje u kojem bi se posebno usvajale govorničke vještine.

³⁶<https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji> (Pristupljeno: 3. rujna 2024.)

8. POSLJEDICE I SPRJEČAVANJE GOVORA MRŽNJE

Govor mržnje može imati iznimno opasne posljedice na osobe kojima je upućen. Centar za sigurniji internet³⁷ objavio je da govor mržnje uzrokuje anksioznost, depresiju, povišen krvni tlak, a nažalost, svjedočimo sve češćim slučajevima samoubojstava, koja su potaknuta govorom mržnje.

Govor mržnje, osim što izaziva strah kod žrtve, može stvoriti i prijezir prema pošiljatelju poruke. Upravo to može biti pokretač daljnjeg sukoba i stvaranja još većih netrpeljivosti. U velikoj su opasnosti djeca i mladi, koji su uz društvene mreže odrasli. Potrebno je napomenuti i da starija populacija nije isključena. Oni koji su skloni takvom izražavanju nisu svjesni posljedica koje govor mržnje može prouzročiti.

Kako bi se spriječio govor mržnje potrebno je educirati i odrasle i djecu. Otvoreno razgovaranje o njegovim posljedicama, organiziranje radionica i seminara bilo bi vrlo korisno. Ključnu ulogu trebali bi imati i nastavnici. Upravo bi se satovi razrednika mogli iskoristiti za promišljanje i educiranje o ovoj temi. Centar za mirovne studije uz financijsku potporu Vlade Republike Hrvatske i Europske unije objavio je priručnik za nastavnike *Sprečavanje govora mržnje na internetu*³⁸. U priručniku je definiran govor mržnje, prikazan je zakonski okvir te su predstavljene radionice, projekti i teme, koje bi se mogle održati u školama.

Poražavajuća je činjenica, koju dokazuju istraživanja, da većina ljudi ne prijavljuje i ne reagira na govor mržnje. Vidlička i Mamić (2018) navode da je Europska komisija objavila 2018. godine rezultate istraživanja o dostupnosti nezakonitih sadržaja na internetu, koje je u svim državama članicama provedeno telefonskim putem na slučajnom uzorku od 33 244 osobe, od čega u Republici Hrvatskoj na 1250 osoba. Istraživanje je pokazalo da je u Republici Hrvatskoj 44 % ispitanika bilo izloženo govoru mržnje na internetu, a samo 8 % njih prijavilo je taj govor pružatelju usluge, a tek 1 % ispitanika obavijestilo je policiju ili mjerodavnu ustanovu. Osim istraživanja o dostupnosti nezakonitih sadržaja na internetu, Europska komisija pratila je u pet ciklusa stanje rasizma i nesnošljivosti u Republici Hrvatskoj, te je utvrđen velik broj komentara

³⁷ <https://www.dansigurnijeginterneta.org/wp-content/uploads/2022/02/GOVOR-MRZNJE.pdf> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)

³⁸ Dostupno na https://www.cms.hr/system/publication/pdf/159/Sprecavanje_govora_mrznje__Priru_nik_za_nastavnike_HR.pdf (Pristupljeno: 4. rujna 2024.)

sa sadržajem govora mržnje protiv Srba, LGBTQ+ osoba i izbjeglica (Roksandić Vidlička i Mamić 2018).

Dobiveni rezultati iznimno su zabrinjavajući i ukazuju na činjenicu da je stanovništvo Hrvatske u velikoj mjeri pasivno, osobito u trenutku kada bi trebalo reagirati na govor mržnje. Brojka od 44 % ispitanika, koji su bili izloženi nasilju na društvenim mrežama, trebala bi biti alarm za podizanje svijesti o važnosti sprječavanja i reagiranja na govor mržnje u praksi.

Na internetu postoji i stranica *Dosta je mržnje*³⁹ na kojoj imamo mogućnost prijaviti govor mržnje, a od osobnih podataka potrebno je ostaviti svoju mail adresu. MUP RH i Plavi Telefon, također provode kampanje s ciljem suzbijanja govora mržnje i buđenja svijesta o štetnosti poruka govora mržnje. Primjerice, MUP RH svake godine potiče policijske uprave na provođenje različitih radionica u sklopu preventivnog projekta *Zajedno protiv govora mržnje i nasilja*. Tako je tijekom veljače 2024. godine Policijska uprava Bjelovarsko-bilogorska provela upravo ovaj projekt.⁴⁰

Uza sve to, Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila je rezoluciju „promoviranje međureligijskog i interkulturalnog dijaloga i tolerancije u borbi protiv govora mržnje“ te je rezolucijom 18. lipnja proglašen Međunarodnim danom borbe protiv govora mržnje, koji se zapravo nadovezuje na UN-ovu strategiju i Akcijski plan protiv govora mržnje.⁴¹

Bitno je istaknuti da mediji imaju veliku odgovornost i zadaću kada je u pitanju sprječavanje govora mržnje. Upravo bi oni morali promicati i davati prostora ovoj temi, jer se u komentarima ispod njihovih objava na društvenim mrežama javlja najveći broj mrzilačkih poruka.

³⁹<https://www.dostajemrznje.org/> (Pristupljeno 30. kolovoza 2024.)

⁴⁰<https://bjelovarsko-bilogorska-policija.gov.hr/vijesti/zajedno-protiv-govora-mrznje/21465> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)

⁴¹<https://www.un.org/en/observances/countering-hate-speech> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)

9. ZAKLJUČAK

Razvoje tehnologije i znanosti donio je promjene u komunikaciji. Stoga, danas možemo govoriti o govoru mržnje u stvarnom i virtualnom svijetu. Mogućnost skrivanja iza lažnih profila, ohrabruje pojedince na pisanje komentara obilježnih govorom mržnje, jer se upravo na taj način smanjuje vjerojatnost otkrivanja i kažnjavanja. Ovome u prilog govore i rezultati istraživanja u kojima je zabilježen najveći broj komentara obilježenih govorom mržnje pisan s lažnih profila.

Kada govorimo o ukupnoj brojci zabilježenih komentara koji su govor mržnje, iako rezultati istraživanja pokazuju manji postotak pojavljivanja govora mržnje od očekivanog, činjenica jest da je govor mržnje svakako prisutan. Ponekad i jedan negativan komentar za nekog pojedinca može biti iznimno štetan i koban, s druge strane imamo pojedince koje 50 upućenih negativnih komentara ne bi diralo. Bez obzira na tu činjenicu potrebno je voditi bitku protiv takavog načina izražavanja te dodatno urediti i zakonski jasno ograničiti gdje prestaje sloboda izražavanja, a počinje govor mržnje. Iz našeg zakonskog okvira, koji je prikazan u potpoglavlju *Zakonsko reguliranje govora mržnje u Hrvatskoj*, vidljivo je da taj dio nije jasno zakonski uređen.

Korpusna lingvistička analiza ukazuje na smanjene govorničke i izražavačke sposobnosti onih koji pišu komentare obilježene govorom mržnje, uz to vidimo da upotreba *emojija* doprinosi jačanju inteziteta govora mržnje.

Na koncu, ne znamo što je u glavama ljudi, čije se javno izražavanje mišljenja svodi na govor mržnje, no ono što je u našoj obvezi, jest sprječavanje govora mržnje, osvještavanje djece i odraslih o svim negativnim posljedicama koje govor mržnje može prouzrokovati.

Menachem Mendel Schneerson, poznati američko-ruski rabin, u nekoliko rečenica sažima samu bit govora, otkrivajući njegovu ljepotu i potencijalnu ružnoću. „Govor je moćan. Kada o nekome govoriš loše, sva gadost koju pripisuješ njemu, pada na tebe. Osramoćenog čovjeka ranio si i od onog što izlazi iz njegovih rana, trpjet ćeš ti i svi koji su čuli što si rekao. Govoreći dobro o nekoj osobi, o dobru koje je u njemu, tvoja duša i duše onih koji su prisutni, bit će osvijetljene“ (Klain, 2003: 202).

Sažetak

GOVOR MRŽNJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Govor je mržnje svako javno izrečeno mišljenje, koje svojim sadržajem vrijeđa i omalovažava drugu osobu, skupinu ili organizaciju, poziva na nasilje, netrepeljivosti, izaziva nemir te svi ironični i sarkastični komentari i izjave koje zapravo predstavljaju pasivnu agresiju. Pojavom nove tehnologije govor mržnje širi svoje vidike i daje pojedincima nove mogućnosti izražavanja. Stoga, danas govorimo o govoru mržnje na društvenim mrežama. U sklopu ovoga diplomskoga rada provedeno je istraživanje nad komentarima koji sadržavaju govor mržnje, a pisani su na Facebooku, Instagramu i TikToku. Svi komentari podijeljeni su u tri tematske jedinice: *Privatni život javnih osoba*, *Politika* i *Strani radnici u Hrvatskoj*. Unutar sve tri navedene tematske jedinice provedena je kvantitativna i korpusna lingvistička analiza, a uz to je dodana i kraća analiza *emojija*. Cilj je rada ukazati na prisutnost komentara obilježenih govorom mržnje na društvenim mrežama, analizirati ih te istaknuti potrebu kažnjavanja onih koji ih pišu i u konačnici uputiti na važnost osvješćivanja o štetnosti i opasnosti koje iz govora mržnje proizlaze.

Ključne riječi: *emojiji*, etikete, Facebook, govor mržnje, Instagram, kvalifikacije, TikTok

Summary

HATE SPEECH ON SOCIAL MEDIA

Hate speech is any publicly expressed opinion, which with its content insults and belittles another person, group or organization, calls for violence, intolerance, causes unrest, as well as all ironic and sarcastic comments and statements that actually represent passive aggression. With the advent of new technology, hate speech broadens its horizons and offers individuals new opportunities to express themselves. Therefore, today we are talking about hate speech on social media. As part of this master' thesis, research was conducted on Facebook, Instagram and TikTok comments that contain hate speech. All comments are divided into three thematic units: *Private life of public figures*, *Politics* and *Foreign workers in Croatia*. Quantitative and corpus linguistic analysis was conducted in all three thematic units, as well as a shorter analysis of *emojis* was added. The aim of this paper is to point out the presence of comments marked by hate speech on social media, to analyze them and point out the need to punish those who write them, and ultimately to point out the importance of raising awareness of the harmfulness and danger that arises from hate speech.

Keywords: *emojis*, etiquette, Facebook, hate speech, Instagram, qualifiers, TikTok

LITERATURA

1. Alaburić, V. (2003). Ograničavanje „govora mržnje” u demokratskome društvu - teorijski, zakonodavni i praktički aspekti, *Hrvatska pravna revija*, 3 (1), 1–18.
2. Đurić, M. (2019). Emojiji: suvremeni oblik neverbalne komunikacije. *Psychē*, 2 (1). 19–28.
3. Fistrić, M. (2019). Utjecaj digitalizacije na generacijski jaz – od bejbibumersa do generacije Z. *Communication Management Review*, 04 (01), 120–139.
4. Hlebec, I. i Gardašević, Đ. (2021). Pravna analiza govora mržnje. *Pravnik*, 55 (107), 9–35.
5. Ivas, I. i Žaja, L. (2003). Znakovi usmene komunikacije u pisanoj komunikaciji na IRC-u i ICQ-u. *Medijska istraživanja*, 9 (1), 77–97.
6. Kišiček, G. (2018). *Retorika i politika*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
7. Klain, E. (2003). Psihoanalitičko razumijevanje govora mržnje. *Govor*, 20 (1–2), 191–204.
8. Lange, V., McGongale T. i Zankova, B. (2009). *Živjeti zajedno. Priručnik o normama Vijeća Europe o doprinosu medija društvenoj povezanosti, međukulturalnom dijalogu, razumijevanju, toleranciji i demokratskom sudjelovanju*. Strasbourg. Opći ured za ljudska prava Vijeća Europe.
9. Munivrana Vajda, M. i Šurina Marton, A. (2016). Gdje prestaju granice slobode izražavanja, a počinje govor mržnje? Analiza hrvatskog zakonodavstva i prakse u svjetlu europskih pravnih standarda. *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, 23 (2), 435–467.
10. Roksandić Vidlička, S. i Mamić, K. (2018). Zlouporaba društvenih mreža u javnom poticanju na nasilje i mržnju i širenju lažnih vijesti: potreba transplantiranja njemačkog

Zakona o jačanju provedbe zakona na društvenim mrežama?. *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, 25 (2), 329 – 357.

11. Vilović, G. (2011). Govor mržnje. *Političke analize*, 2 (6), 68 – 70.

12. Zelić, M. (2019). Emotikoni – Prema kiborgizaciji društva? *Kroatologija*, 10 (2), 47 – 63.

Mrežni izvori:

1. <https://www.dostajemrznje.org/> (Pristupljeno 30. kolovoza 2024.)
2. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html (Pristupljeno 22. lipnja 2024.)
3. https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/medjunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politickim_pravima.pdf (Pristupljeno: 22. lipnja 2024.)
4. <https://rm.coe.int/1680483a8a> (Pristupljeno: 22. lipnja 2024.)
5. <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)
6. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sirokopojasni-pristup-internetu> (Pristupljeno 14. kolovoza 2024.)
7. <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)
8. <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)
9. <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)
10. <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58217>. (Pristupljeno: 30. lipnja 2024.)
11. <https://www.arbona.hr/hr/struktura-facebook-i-instagram-korisnika-u-hrvatskoj-u-2021-godini/907> (Pristupljeno 6. kolovoza 2024.)
12. <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/1/statistike%202023%20boravak%20i%20rad.pdf> (Pristupljeno: 12. kolovoza 2024.)
13. <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/2/Mjese%C4%8Dne%20statisike%20sije%C4%8Danj%202024.pdf> (Pristupljeno: 12. kolovoza 2024.)
14. <https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fdubrovackidnevnik.net.hr%2Flifestyle%2Fzlatko-matesa-sa-trideset-godina-mladom-suprugom-blankom-uziva-u-dubrovniku-foto&h=AT1QWPEQP5wwhKCqev-cmCf->

- 9RvmDxcDijDPKrhHW9LRKeD3xfHB0ByuKanhqGIASXtAXjQh0pw8Q_uz3hEshfH-k1fnn6VZDWEccaWjI4_yl-9N9THnrtni_EtbaD1N1Xpn&s=1 (Pristupljeno 25. lipnja 2024.)
15. <https://www.facebook.com/100064650285616/posts/882289923936009/> (Pristupljeno 25. lipnja 2024.)
16. <https://www.instagram.com/reel/CxIVQpKst9w/?igsh=MWh3cHhyMGMzNzhmbA==> (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)
17. <https://www.instagram.com/p/CxIybm6sa7j/?igsh=NTAyN3pjYTA5dDk0> (Pristupljeno 15. kolovoza 2024.)
18. <https://www.facebook.com/andrej.plenkovic.rh> (Pristupljeno 31. kolovoza 2024.)
19. <https://www.instagram.com/p/C0b-63boMnP/?igsh=d3ozNTFrMHh4b2V5> (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)
20. https://www.instagram.com/p/C3U6gn_s5Qr/?igsh=MWlnZjE2c3B3bGpkag== (Pristupljeno 28. lipnja 2024.)
21. <https://www.instagram.com/reel/C8r3fbio9gY/?igsh=MW8ycm90a3N2ZW96dQ==> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)
22. <https://www.instagram.com/reel/C8JXmZ7u54e/?igsh=bGZyM2YwaXd6MjVy> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)
23. <https://www.instagram.com/reel/C5Fyd27oK6V/?igsh=OGI5anI5dGY1cWZx> (Pristupljeno 30. lipnja 2024.)
24. <https://vm.tiktok.com/ZGeGkJ58g/> (Pristupljeno 3. srpnja 2024.)
25. https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fwww.index.hr%2Fvijesti%2Fclanak%2Fnepalac-u-hrvatskoj-ovdje-je-vrlo-skupo-mi-bismo-htjeli-placu-od-oko-1000-eura%2F2509036.aspx&h=AT0KXv3u2VIntklUIQZWTjAi8jwJMFcP_8-6ehoEdyEpN2Wvv2mdWzo1yo_pyUZpttYyw0qyD3nMsWPLY5TFnJWYHAXZwgsn2NBSaxaQfE_uiowegQStxE-dY54Ir7S3BDgr&s=1 (Pristupljeno 26. lipnja 2024.)
26. <https://www.instagram.com/p/C2c65I0LVze/?igsh=bjVsNG5xMHd1bWRo> (Pristupljeno 1. srpnja 2024.)
27. <https://vm.tiktok.com/ZGeGk5BQB/> (Pristupljeno 4. srpnja 2024.)
28. <https://vm.tiktok.com/ZGeGkY8hb/> (Pristupljeno 16. kolovoza 2024.)

29. <https://bjelovarsko-bilogorska-policija.gov.hr/vijesti/zajedno-protiv-govora-mrznje/21465>
(Pristupljeno 3. rujna 2024.)
30. <https://www.un.org/en/observances/countering-hate-speech> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)
31. <https://www.dansigurnijeginterneta.org/wp-content/uploads/2022/02/GOVOR-MRZNJE.pdf> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)
32. <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji> (Pristupljeno 3. rujna 2024.)
33. https://www.cms.hr/system/publication/pdf/159/Sprecavanje_govora_mrznje__Priru_nik__za_nastavnike_HR.pdf (Pristupljeno: 4. rujna 2024)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Marija Matić, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice hrvatskog i njemačkog jezika i književnosti, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 25. rujna 2024.

Potpis Marija Matić

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Marija Kutić

Naslov rada: Govor mržnje na društvenim mrežama

Znanstveno područje i polje: Humanističke znanosti, filologija

Vrsta rada: diplomski rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
prof. dr. sc. Aneta Ruzić-Storčac

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

prof. dr. sc. Aneta Ruzić-Storčac
dr. prof. dr. sc. Ivo Bezić
dr. prof. dr. sc. Ivo Lončarić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 25. rujna 2024.

Potpis studenta/studentice: Marija Kutić

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.